

VINERI 14 IUNIE 2002 • ANUL LII NR. 24

FOAIA

FONDATEA 1951

60 ANI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

CUPA PRIETENIEI 2002

CALENDAR ORTODOX

17 iunie, luni – Sf. Mc. Manuil, Savel și Ismail.
18 iunie, marți – Sf. Mc. Leontie, Ipatie, Teodul și Eterie.
19 iunie, miercuri – Sf. Ap. Iuda, ruda Domnului; Cuv. Zinon și Paisie cel Mare.
20 iunie, joi – Sf. Sfinți Mc. Metodie, Episcopul Patarelor; Cuv. Calist patriarhul.
21 iunie, vineri – Sf. Sfinți Mc. Iulian din Tars și Afrodise.
22 iunie, sâmbătă – Sf. Sfinți Mc. Eusebie, Episcopul Samosatelor, Zenon și Zina. (Pomenirea morților – Moșii de Vară)
23 iunie, duminică – (†) Pogorârea Sfântului Duh. Sf. Mc. Agripina; Sf. Mc. Aristocle, preotul. Duminica a VIII-a după Paști (a Rusaliilor). Toate ale Praznicului.

Un nume pe săptămână

Leontie (17 iunie) – nume personal cu valoare augurală, creat pe baza substantivului grec *leon*, *leontos* „leu”, căruia îi corespunde latinul *leo*, *leonis*. Este nume calendaristic creștin. Cele mai frecvente forme astăzi: Leontin, Leontina; mai rare, formele Leonia, Leonela, Leon, Leoneta. Acestea se datorează unei recente influențe apusene.

AGENDĂ

17 iunie

Ziua Aripilor Românești. Traian Vuia (1872-1950), Aurel Vlaicu (1882-1913), Henri Coandă (1886-1972) sînt doar cîteva din numele românești de notorietate în istoria aviației mondiale.

1473 – miniaturistul Nicodim termină de scris și de decorat vestitul *Tetraevanghel de la Humor*, în care se află și chipul lui Ștefan cel Mare. *Tetraevanghelul* se află azi în Muzeul Mănăstirii Putna.

1888 – s-a născut medicul și scriitorul *Victor Papilian*.

18 iunie

1815 – are loc Bătălia de la Waterloo (Belgia), în urma căreia Napoleon I, înfrînt de armatele anglo-prusace, pierde pentru totdeauna tronul Franței.

19 iunie

1899 – s-a născut *George Călinescu*, critic, istoric literar, prozator, poet, dramaturg și gazetar.

20 iunie

1891 – moare, la Paris, *Mihail Kogălniceanu*, personalitate politică de prim rang, unul dintre făuritorii României moderne, istoric, orator, ideolog literar și scriitor.

1955 – are loc eclipsa de soare cu cea mai mare durată (7 minute și 8 secunde) din secolul XX, vizibilă din Philippine.

1995 – a încetat din viață, la Paris, *Emil Cioran*, filosof și scriitor francez de origine română.

21 iunie

1848 – în revista „Foaie pentru minte, inimă și literatură” apare poezia lui Andrei Mureșanu „Un răsunet” pe care Anton Pann o pune pe muzică, și în 1990 va deveni Imnul de Stat al României.
1912 – s-a născut eseistul și prozatorul român *Nicolae Steinhardt*.

1992 – Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române hotărăște canonizarea ca sfinți a voievozilor *Ștefan cel Mare* și *Constantin Brâncoveanu*.

22 iunie

1922 – moare *Tache Dumitru Ionescu*, politician de talie europeană și renumit orator.

23 iunie

1834 – s-a născut, la București, *Alexandru Odobescu*, scriitor și istoric român.

Răsplata muncii de-o viață

Marți, la 11 iunie, orașul Giula a sărbătorit pentru a 50-a oară Ziua Pedagogilor. Cu această ocazie, din partea Ministerului Învățămîntului s-au acordat distincții profesorilor care vor ieși la pen-

sie. În acest an, distincția „În slujba învățămîntului” a fost acordată pentru șapte cadre didactice din Giula, dintre care patru au activat toată viața în mijlocul elevilor români: *Ion Budai*, directorul Liceului

N. Bălcescu și al Școlii generale românești, *Iosif Gôrbedi*, director adjunct la căminul de elevi, *Irina Ruja*, învățătoare și *Ioan Ruja* profesor tot din școala românească din Giula. Directorul adjunct *Iosif Gôrbedi* a primit și distincția „Pentru cultura orașului Giula”.

În 2002 a mai fost distinsă și profesoara *Maria Sucigan* de la școala românească, care a primit distincția Eötvös József, precum și gradul de argint pentru activitatea profesională din domeniul instructiv-educativ. Profesorii români distinși au fost onorați cu un program festiv din partea propriilor elevi, pregătiți de profesoara *Mariana Oros Martin*.

R. Păcaș

Un nou succes
al Corului „Pro Musica”

La sfîrșitul săptămîinii trecute, corul mixt „Pro Musica”, sub bagheta maestrului *Gheorghe Flueraș*, a participat la cea de-a XX-a ediție a Festivalului coral internațional din Caransebeș. Întîlnirea corală de prestigiu este consacrată amintirii muzicianului Timotei Popovici. (Alături de *Ion Vidu*, *Sabin Drăgoi* și *Nicolae Ursu*, *Popovici*, care a trăit între anii 1870–1950, face parte din generația marilor animatori muzicali bănățeni, fiind inițiator și conducător a numeroase formații corale, compozitor, profesor de muzică. Pornind din comuna Tincova natală, prin Caransebeș și Iași, muzicianul a activat aproape 40 de ani ca profesor și animator muzical în Sibiu, trăind în ultimii ani ai vieții la Lugoj, unde își doarme somnul de veci.)

Formația vocală românească din Giula s-a bucurat de un mare succes atît din partea publicului, cît și de marea apreciere a juriului, în frunte cu *PS Laurențiu Streza*, Episcop

al Caransebeșului. Prestigiul corului îl dovedește și recepția oferită de Episcopul Caransebeșului în cinstea oaspeților din Ungaria. Evoluind alături de alte opt formații vocale din România, „Pro Musica” s-a reîntors bogat în amintiri, întărit în suflet și credință, sporind palmaresul corului cu o Diplomă de Participare și cu un bust în bronz al marelui muzician bănățean. E. I.

Excursie în
Bihor și Arad

Conform tradiției din anii trecuți, membrii autoguvernărilor locale românești și ai Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria vor participa și în acest an la o excursie cu un profil de perfecționare în România – ne-a informat *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului AȚRU. Astfel, în perioada 14-16 iunie, excursionsiștii vor fi primiți la prefecturile județelor Bihor și Arad, după reședințele județene deplasându-se și în orașele Budureasa și Lipova. - va -

Procurori arădeni în județul Bichiș

La sfîrșitul săptămîinii trecute, un grup de juriști, în frunte cu procurorul-șef dr. *Pavel Palcu* al județului Arad s-a întreținut în județul Bichiș. Vizita s-a desfășurat în cadrul programului de colaborare care a fost semnat în anul trecut, cînd o numeroasă delegație bichișeană vizitase județul limitrof. Acum oaspeții din Arad au fost întâmpinați de colegii de breaslă la punctul de frontieră de la Bătania, după care s-au deplasat la Giula. Aici au făcut cunoștin-

ță cu Procuratura și Judecătoria județeană, iar apoi, ca divertisment, au făcut o scurtă plimbare prin orașul balnear.

În timpul șederii lor la Giula, oaspeții au vizitat și Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. În ziua următoare, oaspeții au vizitat reședința județului și au făcut o scurtă descindere la Bélmegyer. Dincolo de un util schimb de experiență, vizita a contribuit și la stabilirea unor relații profesionale și personale. E. I.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Secvențe de la întrecerea sportivă „Cupa Prieteniei”, organizată la Chitighaz (Fotografie de Tiberiu Boca)

„Limba este cetatea românilor din Ungaria”

Cenaclu literar la Liceul N. Bălcescu cu Eugen Uricaru și Dumitru Țepeneag

Eugen Uricaru
(1946-)

Scriitor important al primei generații Echinox din Cluj. A fost primul redactor șef al revistei Echinox, apărută în 1968 la Cluj. După universitate a fost redactor la Steaua, iar din 1990 scrie pentru Luceafărul. A fost un adevărat ambasador cultural al României, lucrând la instituții culturale din Atena și Roma. Începând din 1974 a publicat 11 romane, mai multe volume de nuvele și a tradus din italiană și rusă. Din 1997 este vicepreședintele, iar din 2001 președintele Uniunii Scriitorilor din România. Cele mai multe romane ale lui au o temă istorică. Volumul „Așteptându-i pe barbari” prezintă participarea României în primul război mondial. De la apariția în variantă maghiară a romanului Pădurea spînzuraților de L. Rebreanu, prin traducerea acestei cărți, cititorul maghiar se întâlnește pentru prima dată cu analiza evenimentelor războiului mondial prin prisma unui scriitor român.

La Editura Palamart din Budapesta au apărut recent, în traducere maghiară, volumele a doi scriitori români importanți, „Așteptându-i pe barbari” de Eugen Uricaru și „Hotel Europa” de Dumitru Țepeneag. Cu această ocazie, în zilele trecute s-au aflat în țara noastră autorii celor două cărți, marți, la 4 iunie întâlnindu-

Cu scriitorul Eugen Uricaru, președintele Uniunii Scriitorilor din România am stat de vorbă, imediat după întâlnirea literară, despre relațiile scriitorilor români și unguri, despre lectură și scriere în limba maternă.

— Cu ocazia apariției acestor două cărți am avut și o întâlnire cu conducerea Uniunii Scriitorilor din Ungaria. Domnul președinte Kalász Márton a avut amabilitatea să organizeze o întâlnire, unde am discutat în mod practic, chiar pe puncte, viitoarea colaborare dintre cele două uniuni de scriitori. Deși au trecut mai mult de zece ani de liberă activitate, de liberă inițiativă, deși ne-am promis de multe ori că vom stabili un cadru în care cooperarea noastră să se desfășoare în mod permanent și regulat, nu am reușit să realizăm acest proiect. Dar în urma discuțiilor de azi, am hotărât ca în toamnă, o delegație a Uniunii Scriitorilor din Ungaria să vină la București, unde se va semna un acord de cooperare între organizațiile noastre. Acesta va cuprinde schimburi permanente de delegații, organizarea în fiecare an alternativ a unui seminar care să discute problemele actuale și de interes comun pentru cultura scrisă din România și din Ungaria. Am mai prevăzut în acest acord să fie sprijinite traduceri reciproce și informația culturală în domeniul apariției cărților. Mai sînt câteva lucruri care

vor fi definitive la București, dar eu consider că este un pas important, deoarece de la nivelul proiectelor vom trece la realitate. Am cerut reciproc, ca din delegațiile noastre să facă parte întotdeauna și tineri, ca să asigurăm un viitor acestor legături.

— Relația de colaborare a celor două uniuni cuprinde în program și minoritățile din cele două țări? Mă gândesc aici în primul rînd la minoritatea română din Ungaria.

— Uniunea Scriitorilor din România organizează în fiecare an un colocviiu, dedicat literaturii minorităților naționale din toată Europa. Anul acesta au participat reprezentanți din 10 țări și s-au vorbit 17 limbi. A sosit la întâlnirea de la Neptun și o delegație din Ungaria, și ne-am înțeles acum cu cei de la Uniunea Scriitorilor din Ungaria ca în viitor să facă parte din delegațiile lor și scriitorii de naționalitate română de aici.

— Astăzi v-ați întâlnit aici, la Liceul românesc, cu câțiva tineri români, timizi, unii poate începători în scrisul în limba română. Ce fel de sfat le puteți da acelor tineri care eventual scriu poezii sau nuvele?

— Le-aș da unul singur: să fie foarte atenți cu limba de acasă. Pentru că vor descoperi în limba familiei, în limba comunității în care trăiesc, valori extraordinare. Limba nu se reduce la cele câteva cuvinte pe care le folosim ca să comunicăm, ci în fiecare familie există

se, în cadrul unui cenaclu literar, cu elevii și profesorii liceului românesc din Giula. Întîlnirea literară a fost deschisă de profesoara Maria Gurzău Czeglédi și moderată de însăși editorul cărților traduse în limba maghiară, profesorul Farhas Jenő de la Catedra de română a Universității ELTE din Budapesta.

tradiții, există basme și legende, întâmplări transmise din generație în generație. Pe lângă aceasta le doresc să citească foarte multă literatură română, atât cea clasică, cât și cea contemporană.

— Mulți dintre noi deseori ne rușinăm, simțim complexați cînd stăm de vorbă cu cineva din România și vorbim în graiul de acasă. Trăind mult timp în Ardeal, la Cluj, poate ne înțelegeți mai bine această problemă. Ce sfat ne puteți da în această privință?

— Cred că pentru românii din Ungaria limba de acasă este cetatea lor. Asta trebuie s-o cunoască bine, s-o stăpînească bine. Dar cetatea trebuie să se dezvolte. Trebuie să asculte radio în limba română, să urmărească posturi de televiziune în limba română. Și, bineînțeles, recomand lectura. Trebuie să citească cit mai multe cărți, pentru că astfel se îmbogățește limba, se dezvoltă gîndirea. Lectura este interactivă. Există atîtea romane „Ion” cititori ai romanului „Ion” există. Fiecare cititor al romanului lui Liviu Rebreanu are în mintea sa un alt „Ion”. Lectura asigură și libertatea individuală a personalității. I-aș mai sfătui să scrie și să trimită la gazetele din România. Numai Uniunea Scriitorilor susține 16 gazete literare. Deci, au unde să trimită și îi asigur că vor fi tratați cu multă considerație și respect. Nu se știe, poate de aici o să apară unul din marii scriitori ai literaturii române.

E. Iova

Dumitru Țepeneag
(1937-)

Trăiește de aproape 30 de ani la Paris. Este scriitor român și francez. În franceză a scris sub numele de Ed Pastenague. La sfîrșitul anilor '70 a fost printre fondatorii grupării oniricilor, care s-a opus socialismului realist. Din 1968 a fost de mai multe ori la Paris și acolo a aflat, în 1973, că nu se mai poate întoarce în România, deoarece i s-a luat cetățenia română. Este singurul scriitor român căruia președintele țării Nicolae Ceaușescu i-a luat cetățenia. Cetățenia franceză a obținut-o numai în 1985. Este autorul a numeroase nuvele și romane, a tradus mult din franceză în română și invers. La sfîrșitul anului 1989 se întoarce la București, privind cu sentimente mixte locul tineretii sale. Romanul „Hotel Europa”, care a apărut anul trecut și a fost primit de criticii francezi ca prima apreciere literară a schimbărilor din România, este povestea lui Ion, a unui tînăr, care își părăsește țara orientîndu-se spre Occident, acea parte a Europei care o dată îl primește, altă dată îl exclude.

Două candidate pentru postul de director al Liceului N. Bălcescu

Săptămîna trecută a expirat termenul de concurare la postul de director al Liceului și Școlii generale românești din Giula. Conform informațiilor redacției noastre, și-au înaintat dosarul către Primăria orașului Giula două profesoare ale liceului, dr. Maria Gurzău Czeglédi și dr. Stella Nicula Machhour.

Decizia finală va fi adusă de către membrii consiliul local al orașu-

lui Giula, dar se cere și părerea a trei instituții românești: Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, care își are sediul în acest oraș, Autogovernarea Românească Locală din Giula și corpul profesoral al Liceului și Școlii românești din oraș.

Luarea de poziție a acestor foruri s-a făcut după încheierea ediției actuale al Foii românești, deoa-

rece corpul profesoral și AȚRU s-au întrunit miercuri, iar autogovernarea locală giulană în ziua de joi, pentru a face propuneri în această problemă foarte importantă în ceea ce privește viitorul învățămîntului românesc din Ungaria.

Consiliul orașenesc va aduce decizia finală în ultima săptămînă a lunii iunie.

- va -

Simpozion orădean

În zilele de 13-14 iunie 2002, la Oradea va avea loc cel de-al patrulea Simpozion al revistei „Familia română”, sub genericul tradițional „De la Eminovici la Eminescu”.

Se vor prezenta comunicări privind geografia literară Eminescu, subiecte despre starea culturală a românilor din jurul României, dinamica identității lor etno-culturale, istorice și realități școlare, bisericesti, presă și carte românească.

Semne de întrebare în apărarea limbilor minorităților

La 4 iunie s-a desfășurat, la Budapesta, o conferință cu titlul „Carta limbilor europene regionale sau minoritare”. În cadrul conferinței, câțiva experți ai politicii privitoare la minoritățile naționale și etnice au ținut prelegeri și comunicări. Ca punct de plecare pentru dezbaterile conferinței s-a dovedit prelegerea „Semne de întrebare în apărarea limbilor minorităților”, expusă de *Báthory János*, fostul președinte al Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice.

Prelegerea a stabilit de la bun început semnificația acestei Carte a Limbilor Minorităților Europene, care este un document internațional unic, pentru că este un for care analizează și recomandă. Nu se oprește la definiții și concluzii generale, ci chestionează felul cum au fost trecute în practică recomandările prealabile privitoare la apărarea limbilor minorităților din partea diferitelor guverne și țări. Despre aceste concluzii trebuie întocmite apoi rapoarte anuale, care constituie într-un fel o dare de seamă la temă. În privința Ungariei s-a constatat de la bun început că minoritățile au mari pierderi pe termenul folosirii limbii materne. Iar situația se complica în sensul că numărul vorbitorilor câte-unui dialect sau grai scade prin reducere naturală (generațiile vechi nu mai transmit aceste cunoștințe copiilor și nepoților), iar limbile literare, limbile standard ale minorității naționale respective nu câștigă teren cum ar fi de așteptat. Așadar, în opinia specialistului, este necesară revitalizarea limbii în cazul minorităților din Ungaria. Dacă ne com-

placem cu situația actuală, asta nu înseamnă păstrarea, salvarea acestor limbi, ci asta va duce – prin accelerarea asimilării lingvistice – la înrăutățirea situației. Și atunci, după nouă ani de la validarea Legii pentru drepturile minorităților, se pune întrebarea: oare e sigur că înaintăm în direcție bună?

Răspunsul este îndoielnic. Analizând situația concretă, rezultată de pe urma înființării și funcționării autogovernărilor minoritare, specialistul consideră că legea oferă două alternative în cadrul unor dezbateri conceptuale. Dacă s-ar fi pus accentul pe drepturile limbii, atunci aceste drepturi (și îndatoriri) ar fi trebuit definite și reglementate mai amănunțit. În schimb, din practica legii rezultă că ea nu descrie prea amănunțit drepturile. Legea a pretins înființarea unor organisme legitime, deci autogovernările, care, bazate pe Lege, tratând cu autogovernările locale, trebuie să pretindă și să asigure drepturile minoritare de bază. Cei care au întocmit Legea pentru drepturile minorităților au presupus că direcția principală și do-

meniul central de activitate al autogovernărilor va fi îndreptat spre întărirea folosirii limbii materne. Nu așa s-a întâmplat, chiar dimpotrivă. Autogovernările s-au îndepărtat tot mai mult de „nucleul”, de comunitățile cu puternice cunoștințe și legături cu limba maternă, iar în activitatea autogovernărilor, chestiunile legate de folosirea și dezvoltarea limbii au pierdut din greutate. Se putea

cea mai frecventă a criticii sistemului autogovernărilor este „etnobusinessul”. Această critică este îndreptată împotriva acelor care își schimbă identitatea după criterii comerciale și financiare. Deși pericolul cel mai mare nu îl înseamnă aceste cazuri provocative – care nu sînt rare, ci mai grav este numărul mare, chiar masa acelor care nu cunosc de fel sau numai foarte slab limba

meinică cunoștințe de limbă, ci invers, periferia va ocupa pozițiile centrale de coordonare.

Din analiza situației, Báthory trage trei concluzii:

1. Condiția dezvoltării de viitor a sistemului autogovernărilor trebuie să cuprindă și obligații serioase privitoare la folosirea limbii materne, în concordanță cu recomandările definite în Carta 2001 (punctul 4).

2. Sistemul juridic legat de folosirea limbii materne trebuie revizuit și dezvoltat în continuare și independent de sistemul autogovernărilor.

3. Va fi necesară elaborarea unui sistem electoral în care nucleul vorbitorilor de limbă să primească mai multă greutate. Asta ar presupune însă o practică electorală mai severă ca până acum.

Toate aceste constatări și probleme sînt reale. Ele există independent de directivele Cartei, dar, prin raporturile anuale, Carta este o platformă optimă unde se pot ridica și discuta aceste chestiuni de importanță majoră în viața minorităților naționale și etnice.

E. Illyés

constata în toți acești ani că reprezentanții autogovernărilor au fost în stare să revendice pretenții, să-și asume conflicte serioase mai degrabă pentru obținerea câte-unui birou mai mare, pentru mai mult sprijin financiar, dar stadiul nemulțumitor al limbii materne încă niciodată nu a fost reclamat sau discutat. Ținta

maternă și care dispun doar de o identitate generată de originea de naționalitate.

Această situație actuală cuprinde în sine pericolul ca întreaga intenție de revitalizare să se realizeze tocmai contrar intenției: indivizii de la periferia unei naționalități nu vor fi atrași de nucleele legate cu puternic spirit de identitate și te-

Evenimente culturale la Jaca, Săcal, Pocei și Leta Mare

În organizarea Bibliotecii județene din Debrețin și a Asociației Autogovernărilor Românești din Bihorul unguresc cu sediul la Pocei, între 30 mai și 6 iunie 2002, s-a desfășurat șirul manifestărilor intitulate „Săptămâna naționalității române”.

Din bogatul program vom evidenția întâlnirea cu scriitorul arădean *Horia Ungureanu* la Școala generală din Săcal. Scriitorul născut la Șiria este membru al Uniunii Scriitorilor, redactorul revistei „Arca”. *Horia Ungureanu*, autorul romanelor „Matei și Maria” sau „Fântâna” a fost întâmpinat în limba română la Săcal de directorul școlii generale *Alexandru Tripon*.

La Jaca s-a inaugurat la 4

iunie 2002 o expoziție de icoane a pictorului *Corneliu Artimon*. Meșterul arădean, născut la Tecuci, a mai avut expoziții în străinătate la Augsburg, la Uzdin și la Budapesta. La deschiderea expoziției din Jaca, parohul ortodox român *Cosmin Pop* a vorbit despre însemnătatea icoanelor. Bunii credincioși au cumpărat mai multe dintre icoanele expuse drept cadou pentru biserică din Jaca și Vecherd.

În cadrul săptămânii românești, comuna Pocei a găzduit, la 6 iunie 2002, întâlnirea bibliotecarilor. Au fost prezenți *Constantin Mălinaș*, directorul Bibliotecii județene din Oradea și *Olga Eisele*, colaboratoarea Bibliotecii naționale de limbi străine din Budapesta.

În aceeași zi, la placa comemorativă a lui *Iosif Vulcan* din Leta Mare, cu ocazia aniversării a 95 de ani de la decedarea scriitorului, ziaristului, animatorului culturii românești din Ungaria de odinioară, au depus coroane de flori *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, *Ioan Tanasi*, președintele Autogovernării românești din Pocei și *Balló Józsefné*, deputat al consiliului orașenesc, membru Asociației Culturale Române din Leta Mare.

(O remarcă tristă: serbarea organizată în localitatea unde și-a petrecut anii de fragedă copilărie *Iosif Vulcan* s-a ținut în limba maghiară.)

-fr-

Copiii din Bedeu s-au pregătit cu program românesc

La începutul acestui an, Primăria din Bedeu a primit din bugetul de stat 3 milioane de forinți pentru a cumpăra mobilier nou la grădinița și școala generală. Cadrele didactice au organizat în ziua de 6 iunie 2002 un program cultural pentru deputații autogovernării locale cu scopul de a dovedi pregătirea copiilor în domeniul păstrării valorilor culturale românești din satul bihorean. Programul zilei a oferit deputaților prilejul să viziteze grădinița și școala înzestrată cu mobilierul con-

fortabil. Programul cultural al copiilor de grădiniță și școală generală s-a desfășurat cu exclusivitate în limba română. Dintre cei cinci membri ai autogovernării din Bedeu, 4 deputați vorbesc bine limba română, precum toate educatoarele și profesorii. Grădinița din Bedeu are în prezent 22 de copii, dintre care 5 vor fi școlari. La școală învață 39 de elevi. În clasa a 8-a termină acum 3 tineri, dintre care o elevă va învăța din toamnă la Liceul românesc din Giula.

-ștf-

Medgyessy și minoritățile

Prima întâlnire, primele promisiuni

Joia trecută, la 6 iunie, președinții autoguvernărilor pe țară ale minorităților din Ungaria s-au întâlnit cu noul premier Medgyessy Péter. Întrevederea a fost inițiată de reprezentanții minorităților cu o lună înainte, cu scopul ca aceștia să-și exprime așteptările privind politica pentru naționalități a noului Guvern.

Primul ministru a promis că în pregătirea tuturor legilor care afectează minoritățile vor fi incluse și autoguvernările pe țară. Într-o declarație acordată Televiziunii Maghiare, Medgyessy Péter a declarat: „Dacă liderii minorităților au propuneri referitoare la alegerile locale și de autoguvernare, ele vor putea fi luate în considerare”. La întrevedere s-a analizat și intenția Guvernului, ca pentru întărirea entității de neam a minorităților, reprezentanțele pe țară vor putea dispune în viitor de mai multe instituții în care se desfășoară muncă de specialitate.

S-a mai discutat și despre posibilitatea ca în procesul de elaborare a bugetelor anuale, destinate autoguvernărilor pe țară, așteptările financiare ale acestora vor fi luate în seamă și, în limita posibilităților, îndeplinite de către organele de stat. Primul ministru a declarat că noul Guvern ungar este dispus să poarte un dialog permanent cu minoritățile din Ungaria, promițând că personal se va întâlni în fiecare an cu reprezentanții acestora. Președinții autoguvernărilor pe țară au întărit inițiativa lansată de șeful executivului, privind transferarea problemelor de minoritate de la Ministerul Justiției la Cancellaria primului ministru, astfel acordându-se acestora o atenție mai mare.

Reprezentanții minorităților din Ungaria la rândul lor au fost de acord cu schimbările planificate în fruntea Oficiului Minorităților Naționale și Etnice din Ungaria, conform cărora în locul fostului președinte Báthory János,

Foto: Etnonet

instituția guvernamentală urmează să fie condusă de Heizer Antal, fostul adjunct.

Românii din Ungaria au fost reprezentați la întâlnirea cu noul premier maghiar de președintele ATRU, care a fost responsabilul problemei alegerilor minoritare. Traian Cresta a atras atenția primului ministru că, în 1998, românii au ajuns într-o situație imposibilă, intrând în autoconducerea românilor străini, în proporție de 40 la sută. Președintele reprezentanței românești pe țară a insistat ca Guvernul ungar, în timp optim, să ia măsurile necesare în interesul desfășurării unor alegeri cinste. A remarcat că, conform protocolului Comisiei Mixte Interguvernamentale, este de datoria Ungariei să facă tot posibilul să nu mai poată intra străini în structurile minorităților autohtone. Traian Cresta a considerat că nu alegătorii ar trebui supuși unui filtru – așa cum pre-

vede actualul proiect de lege –, ci viitorii candidați. Acest lucru ar fi posibil prin stabilirea principiilor declarației necesare pentru candidarea unei persoane. Medgyessy Péter a promis că ministrul competent va

analiza posibilitatea introducerii unor „impedimente” benefice tuturor minorităților.

Discuțiile purtate cu conducătorii autoguvernărilor pe țară au afectat și problema reprezentanței minorităților în Parlamentul Ungariei. Medgyessy Péter a declarat că „există un consens privind înființarea unui Consiliu Național care ar înlocui o a doua cameră a legislativului”. În acesta „ar putea fi reprezentate structurile sociale multicolore ale țării, printre care și naționalitățile”. După părerea primului ministru, acest organ va putea fi înființat în anul 2004.

T. Boca

Ministrul român al educației a vizitat românii din Serbia

Ministrul educației și cercetării din România Ecaterina Andronescu a vizitat la sfârșitul săptămânii trecute, 8-9 iunie, comunitatea românească din Serbia, cu dorința de a face cunoștință cu problemele învățământului românesc din țara vecină.

„Acțiunea la care participăm face parte dintr-un șir declanșat de Guvernul României prin intermediul Ministerului Informațiilor Publice, respectiv prin Departamentul relațiilor cu românii de pretutindeni, de a reface punțile de comunicare cu românii care trăiesc în afara granițelor țării și care sînt foarte importanți pentru România.” – a declarat pentru Radio România doamna Ecaterina Andronescu, care cu două săptămîni în urmă a făcut o vizită la comunitatea românească din Ungaria. Delegația română a purtat tratative și cu reprezentanții din Ministerul Educației de la Belgrad. În urma acestora, secretarul de stat în Ministerul Informațiilor Publice, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, Doru Vasile Ionescu, a precizat: „Putem să spunem că această întâlnire cu ministrul sîrb al educației este aproape un moment istoric. S-au elaborat adevărate programe ale unui parteneriat în trei: guvernul român, guvernul sîrb și comunitățile românești din Serbia. Pentru prima dată s-a

pus problema românilor din Timoc, s-a discutat despre înființarea școlilor în limba maternă pentru aproximativ 500 de mii de români care trăiesc în Valea Timocului.”

În cursul celor două zile, delegația română a vizitat Școala românească din Coștei și a participat la un colocviu găzduit de Institutul Pedagogic din Virșet, la care s-a analizat situația învățământului în limba română din Voivodina. La întâlnire au participat profesori și directori din școli cu predare în limba română din Voivodina, dar și rectori, respectiv inspectori școlari din județele Arad și Timiș.

La întrevederile din Lugoslavia, la fel ca și la cele din Ungaria, a fost propusă ideea de a se reveni la sistemul practicat în perioada interbelică, atunci cînd profesorii din România erau trimiși să lucreze temporar în școlile românești din afara granițelor. De asemenea, s-a mai discutat realizarea unor extensii universitare la Virșet, prin implicarea universităților de la Timișoara și Arad, în vederea creării unui spațiu european al învățământului cu structură multiculturală.

În următoarele săptămîni, campania de sprijinire a păstrării identității românești în afara granițelor va continua cu vizite în Bulgaria și Ucraina.

(Rador)

Baptiștii din Chitighaz se pregătesc pentru aniversarea corului

Adunarea Baptistă din Chitighaz va aniversa în această vară centenarul Corului mixt al comunității religioase din localitatea bichișeană. Cu această ocazie se vor scoate caiete de cântece, precum un album rezumând bogata activitate a corului. Comunitatea

baptiștilor din Chitighaz este membră a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. La apelul conducerii bisericii, Prezidiul Uniunii a hotărât recent să sprijine cu 125 de mii de forinți organizarea serbării corului din satul românesc Chitighaz.

-frățean-

Schimbarea numerelor telefonice din România

Începînd de vineri, 14 iunie 2002, ora 0, se vor schimba numerele telefonice din România. În perioada 14 iunie - 14 septembrie 2002 va funcționa atît actualul plan de numerotație cît și noul plan, cu mesaje specifice pentru planul actual.

În noua numerotație, după 0 va fi introdusă o nouă cifră în structura numărului așa cum îl cunoaștem în prezent, cifra care va indica operatorul sau serviciul. Vor rămîne neschimbate codurile de acces: 00 pentru internațional, 0 pentru interurban. Astfel, numărul

național, compus pînă în prezent din 8 cifre, va conține, în noul sistem, 9 cifre. Apelurile internaționale efectuate din interior nu vor suferi nici o modificare, iar apelurile internaționale către România vor fi adaptate prin introducerea cifrei 2 în componența numărului.

De exemplu, pentru a suna din Ungaria un abonat ROMTELECOM din Arad, după 00, se va forma 40 (numărul țării), 2 (noul număr), 57 (prefixul vechi al orașului) după care urmează numărul de telefon din șase cifre al abonatului.

Prefixele telefoniei mobile de pe piața românească se vor transforma în următorul fel:

● pentru COSMOROM din 096 în 0766;

● pentru MOBIFON (fost CONNEX) din 091, 092 și 093 în 0721, 0722 și 0723;

● pentru ORANGE (fost DIALOG) din 090, 094 și 095 în 0740, 0744 și 0745.

De exemplu, pentru a suna din străinătate un abonat COSMOROM se va forma +40-766 și numărul propriu zis (față de +40-96 în prezent).

Cristos s-a înălțat la cer

Noul Testament face referire la înălțarea lui Cristos în multe texte, fapt care este un indiciu clar al importanței sale. Dar acest lucru nu spune nimic despre motivele pentru care este atât de importantă sau despre modul în care se relaționează la noi. Totuși, versetele ne oferă și o explicație a semnificației învierii în trei mari domenii. Acestea sunt exprimate succint în bine-cunoscutele cuvinte ale Crezului Apostolicilor: „*El S-a înălțat la cer și stă la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic, de unde va veni să judece viii și morții*”

S-a înălțat la cer

Primul lucru pe care îl sugerează înălțarea lui Isus la cer este ideea conform căreia cerul este un loc ce există în realitate. A spune că cerul este un loc ce există în realitate nu înseamnă că putem să îl descriem într-un mod adecvat, nici măcar cu ajutorul diferitelor simboluri biblice. De exemplu, cartea Apocalipsa vorbește despre cer ca despre un oraș cu străzi de aur, cu temelii puternice, un oraș în care lumina nu încetează să strălucească. Dar cerul nu este neapărat un oraș, limbajul folosit în cartea Apocalipsa fiind simbolic. Un oraș sugerează locul de care aparții, o casă. Temeliile puternice transmit ideea de permanență. Aurul sugerează ceva valoros. Lumina vorbește despre prezența eternă a lui Dumnezeu și desfătarea nestânjenită a poporului Său de prezența Sa.

În al doilea rând, înălțarea lui Cristos ne vorbește despre lucrarea Lui prezentă, așa cum El însuși ne-a învățat. Unul din aspectele acestei lucrări este *trimiterea Duhului Sfânt*, pe care nu trebuie să o înțelegem doar ca o trimitere trecută a Duhului Sfânt la Rusali, ci și ca o trimitere prezentă continuă a Duhului Sfânt pentru a-și realiza lucrarea în lume. Isus a spus, „*Vă este de folos să Mă duc, căci, dacă nu Mă duc Eu, Mângâietorul nu va veni la voi, dar dacă Mă duc, vi-L voi trimite.*” (Ioan 16:7). Un al doilea aspect este mijlocirea Lui pentru poporul Său. Episto-

la către Evrei dezbat pe larg această chestiune, arătând faptul că Isus are un rol de mijlocire pentru noi, ca marele nostru preot ceresc.

În al treilea rând, vorbind despre lucrarea prezentă a lui Cristos în cer, ne aducem aminte de promisiunea făcută de El ucenicilor Săi, conform căreia S-a dus să *pregătească un loc* pentru ei (Ioan 14:2-3). În realitate, nu putem ști ce anume face Isus în această privință, de vreme ce nu putem concepe cerul în mod adecvat. În ciuda acestui fapt, știm că, într-un anumit fel, El pregătește cerul pentru noi. Acest fapt ne asigură de interesul continuu pe care Domnul îl ara față de noi și de lucrarea pe care o face în interesul nostru.

Stă la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic

Cuvintele Crezului Apostolicilor ne spun nu numai că Isus „S-a înălțat la cer”, ci și că acum, după ce S-a înălțat la cer, „*stă la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic.*” Poziția pe care Cristos o are la dreapta tatălui ne vorbește și despre autoritatea prezentă pe care El o are peste lume și peste Biserică. Este autoritatea despre care a vorbit înainte de Înălțare, dar după Înviere. „*Toată puterea Mi-a fost dată în cer și pe pământ. Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Și învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit. Și iată că eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului*” (Mat. 28:18-20). El nu spune doar că autoritatea l-a fost dată, ci că toată autoritatea l-a fost dată. Apoi, pentru ca nu cumva să înțelegem greșit sau să minimalizăm autoritatea Lui, Isus continuă și spune că este vorba despre o autoritate pe care și-o exercită atât în cer, cât și pe pământ.

Domnul nu se referă atât de mult la recunoașterea în cer a autorității Sale pământești, cât la afirmarea faptului că autoritatea sa este mai presus de toate celelalte autorități, fie ele spirituale, demonice sau de alt fel. Învierea Lui demonstrează auto-

ritatea pe care o are peste orice putere la care ne-am putea gândi vreodată. În consecință, nu trebuie să ne temem de Satan sau de oricine altcineva atunci când suntem în slujba lui Cristos.

Isus are autoritatea peste noi, poporul Său. Dacă suntem într-adevăr poporul Său înseamnă că am venit la El

nimeni nu este absolvit de chemarea Lui. Pe de altă parte, este și o afirmare a capacității Sale de a aduce roadă prin efortul nostru, deoarece prin exercitarea autorității Sale ajung, de fapt, oamenii să creadă în El și să îl urmeze.

Să judece viii și morții

Astăzi, există o anumită atitudine refractară când se discută despre judecată. Avem voie să vorbim despre dragostea, harul, mila, grija, compasiunea, puterea lui Dumnezeu. Avem voie să spunem că El este răspunsul la oricare din întrebările noastre, că El poate rezolva orice urgență. Dar a vorbi despre Dumnezeu ca fiind Dumnezeu judecării și despre Isus Cristos ca judecător este atât de jignitor pentru cultura contemporană, încât mulți pur și simplu ignoră această doctrină.

Cum este posibil să trecem cu vederea faptul că Dumnezeu cel mareț și sfânt al întregului Univers va judeca păcatul într-o bună zi? Dacă nu ar fi adevărat că Dumnezeu va judeca păcatul, aceasta ar fi o pată pe bunul nume al lui Dumnezeu. Nu am mai putea vorbi despre un Dumnezeu sfânt, un Dumnezeu drept, un Dumnezeu suveran, dacă el ar permite să existe nepedepsit, așa cum este evident că face doar pentru o vreme în această lume. Am putea ridica obiecții împotriva faptului că păcatul este pedepsit în această lume. Păcatul are mecanisme de autodistrugere, proprii ființării sale. Dar trebuie să fim cinstiți și să recunoaștem că uneori și oamenii buni suferă, în timp ce răufăcătorii scapă nepedepsiți. Deși răufăcătorul este uneori pedepsit, nimeni nu poate spune că răul este pedepsit așa cum se cuvine și că binele este răsplătit așa cum se cuvine în această lume. Deci, dacă nu există o judecată finală în care să fie îndreptate toate nedreptățile din această viață, atunci nu este dreptate în Dumnezeu. Atunci nu există nicăieri dreptate ultimă.

Dar, în conformitate cu învățătura Scripturilor, există dreptate și va fi o judecată. Ori de câte ori începem

să vorbim despre dreptate înaintea lui Dumnezeu, într-un anumit sens ar trebui să ne îngrozim. Nu este vorba despre faptele bune, pe care credem că le vom fi făcut și despre care credem că vor fi răsplătite și nici despre faptele rele despre care credem că vor fi pedepsite. Mai degrabă este vorba despre faptul că, potrivit standardelor lui Dumnezeu, „*nu este nici un om neprihănit, nici unul măcar. Nu este nici unul care să aibă pricepere. Nu este nici unul care să caute cu tot dinadinsul pe Dumnezeu. Toți s-au abătut și au ajuns niște netrebnici. Nu este nici unul care să facă binele, nici unul măcar*” (Rom. 3:10-12). A vorbi despre judecata lui Dumnezeu înseamnă a vorbi despre judecata care, pe bună dreptate, se abate asupra noastră. Dar noi ce vom face? Cum vom sta înaintea lui Cristos la acea judecată?

În cartea Faptele apostolicilor există o excelentă ilustrare a modului în care creștinul poate să stea înaintea lui Dumnezeu. Este imaginea modului în care cel care a crezut în Cristos îl va găsi – minunea minunilor – nu ca judecător, ci ca răscum-părător. Această imagine ne parvine din relatarea despre moartea lui Ștefan, un om obișnuit care a vorbit în Ierusalim cu atâta putere, încât autoritățile l-au urât și l-au ucis cu pietre. Însă, înainte de a muri, Dumnezeu i-a făcut parte de o viziune a Cristosului ceresc. Ștefan l-a văzut pe Cristos, nu stând pe scaunul de judecată la dreapta lui Dumnezeu, ci stând lângă Dumnezeu pentru a-l primi în slavă. Mărturia lui a fost: „*Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul omului stând în picioare la dreapta lui Dumnezeu*” (Fapt. 7:56). În timp ce se stinge, a repetat înseși cuvintele Domnului: „*Doamne Isuse, primește duhul meu!*” și „*Doamne, nu le ține în seamă păcatul acesta!*”

Dacă suntem în căutarea așteptării netulburate a judecării, o găsim în puterea dată Lui să judece. Din perspectiva persoanei și a lucrării lui Cristos, căutarea binecuvântărilor duhovnicești altundeva este o nesăbuiță. Este înțelept să ne încredem numai în El.

J. M. Boice

Înălțarea la cer

Adevăratul păstor de suflete

Faptul că ierarhia sau clerul ocupă un loc distinct în Biserica îl vom vedea după condițiile și calitățile deosebite pe care trebuie să le îndeplinească preoții, spre deosebire de ceilalți membri ai Bisericii, pentru a fi păstori de suflete. Rolul important al clericilor în viața bisericească este condiționat de îndeplinirea unor obligații speciale care au fost formulate încă din timpul Sfinților Apostoli pentru că Sfântul Apostol Pavel spune: „Vrednic de crezare este cuvîntul: de pofteste cineva episcopie, bun lucru dorește. Se cuvine dar, ca episcopul să fie fără prihană, bărbat al unei singure femei, veghetor, înțelept, cuviincios, iubitor de străini, destoinic să învețe pe alții. Nebețiv, nedepins să bată, neagonisitor de câștig urît, ci blînd, pașnic, neiuibitor de argint.” (I Tim. 3, 1-13).

Iar canoanele și Sfinții Părinți au stabilit amănunțit condițiile și calitățile necesare păstorului de suflete. Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Păstorul care pierde oile sau pentru că i le-au răpit lupii sau pentru că i le-au furat hoții sau pentru că a dat o boală în ele sau pentru că a venit peste ele vreo altă nevoie, poate fi iertat de stăpînul turmei; iar dacă-i cere socoteală, paguba se mărginește la bani. Dar omul căruia i s-a încredințat turma cea cuvîntătoare a lui Hristos suferă mai întîi nu paguba la bani, ci paguba în propriul lui suflet”. Pe cît de mare este deosebirea dintre ființele necuvîntătoare și oameni, tot pe atît de mare să fie și deosebirea dintre păstor și păcătoși. „Să fie puși în această slujbă înaltă numai bărbații aceia care întrec cu mult pe toți ceilalți oameni, în virtutea sufletului, pe cît era mai înalt Saul decît iudeii în înălțimea trupului”.

Trăim, incontestabil, o realitate nouă în viața oamenilor. Biserica trebuie să înțeleagă schimbările sociale, economice și politice care se petrec în țară și în lume. Puterea ei sfințitoare și mesajul mîntuitor al Evangheliei nu mai pot fi justificate numai prin trecutul lor. Creștinismul vorbește mereu de „omul nou”, de „săpătura nouă”, încît preoțimea de astăzi nu poate refuza condițiile necesare păstorului de suflete.

Prima și cea mai importantă condiție pentru a fi cu adevărat un păstor de suflete este **vocația**. Fără de vocație, clericul în nici un

caz nu poate fi „păstor”. Prin vocație se înțelege o chemare, o tragere de inimă spre o lucrare sau o îndelnicire, în cazul nostru o tragere de inimă spre slujirea preoțească. Lipsa chemării nu poate fi înlocuită prin nimic și ea indică totala nevrednicie a cuiva pentru slujirea Bisericii în calitate de preot. Chemarea principală a preotului este aceea de învățător. Prin aceasta el duce peste veacuri și în toate locurile, în sufletele credincioșilor Cuvîntul lui Dumnezeu lăsat moștenire Bisericii. Nu există slujire adusă lui Dumnezeu și nici mîntuire a sufletului fără credință, din această cauză rolul principal al propovăduirii Cuvîntul lui Dumnezeu constă în chemarea la credință. Nașterea credinței prin intermediul Cuvîntului propovăduit o afirmă Sfântul Apostol Pavel care scrie romanilor: „Credința vine din auzire, iar auzirea prin cuvîntul lui Hristos” (Rom. 10, 17).

Datori sînt preoții tineri ca să-și scrie cuvîntările cel puțin o perioadă de 5 ani și în felul acesta să transmită credincioșilor învățătura Evangheliei. Preotul este dator să se pregătească necentenit: predicatorul lipsit de hrana izvorîtă din citirea zilnică a Sfintei Scripturi moare duhovnicește. Gesturile preotului trebuie să fie calculate, mersul demn, liniștit, veșmintele curate, îmbrăcăminte demnă de misiunea pe care o are în mijlocul credincioșilor.

Tot în legătură cu condițiile morale pe care trebuie să le îndeplinească un păstor de suflete, se cere că el să nu fie vinovat de următoarele păcate: să nu fie desfrînat și adulterin (Canon 61 Apostolic); să nu fi săvîrșit omor, chiar și fără intenție (Canon 5 Sfântul Grigorie de Nyssa); 3) să nu-și fi însușit bunuri străine (Canon 24 Apostolic);

4) să nu fie învinuit de sperjur, de cămătărie, de negustorie (Canon 44 Apostolic; Canon 17 Sinod I Ecumenic).

Avînd o viață lăuntrică bogată, hrănită prin rugăciune, și o viață familială încununată de virtuți, preotul

vin. Sfintele slujbe nu trebuie să aducă plictiseala credincioșilor. De multe ori Sfintele slujbe par lungi credincioșilor pentru că ei nu sînt solicitați la o participare activă prin cîntarea în comun, sau din cauză că Sfintele slujbe se săvîrșesc

mecanic, formal, fără convingere, fără căldură din partea slujitorilor. Preotul trebuie să fie obișnuit cu deprinderea evlavioasă a rugăciunii, ca să poată deosebi de la Dumnezeu cele cerute, după cuvîntul proorocului Isaia: „Atunci vei striga și Domnul te va auzi: la strigătul tău El va zice: iată-Mă” (Is. 58,9).

Păstorul de suflete, ca slujitor al celor sfinte, trebuie să fie: curat în gânduri; pilduitor în purtare; prudent în tăcere; folositor la vorbă; prieten smerit cu făcătorii de bine; să fie mai apropiat de fiecare, prin iubire; să fie mai presus decît alții, prin rugăciune.

Cu toată rîvna trebuie să chibzuiască păstorul de suflete cît de necesar este să păstreze corectitudinea și dreptatea sub a căror conducere credincioșii să poată fi îndrumați pe calea mîntuirii.

Activitatea preotului nu se mărginește numai la ceea ce vin la biserica și îi solicită asistența religioasă. Cînd se închide ușa bisericii, el trebuie să se gîndească cum poate deschide ușa sufletului credincioșilor care, din diferite motive, independente de voința lor, nu au putut participa la serviciile religioase. Cînd nu vin credincioșii la Biserică, trebuie să meargă Biserica la ei, căci și aceștia fac parte din Trupul tainic al lui Hristos. Vizitele canonice nu se pot reduce numai la cercetarea cu Sfînta Cruce, la Bobotează. Misiunea preotului, ca păstor de suflete, este să-și cerceteze credincioșii ca părinte, duhovnic și frate, în tot timpul anului.

În afară de învățător și sfințitor, preotul este și conducător al parohiei încredințate de Episcop, de aceea este dator să fie un bun chivernisitor al bunurilor mobile și imobile ale parohiei. Privită sub aspectul de societate sau de comunitate, parohia este formată din toți aceia care cred în Mîntuitorul Iisus Hristos, au primit botezul în numele Sfinței Treimi și prin ajutorul Sfintei Taine sînt conduși la mîntuire.

În concluzie, analizînd condițiile și calitățile necesare păstorului de suflete, se poate face un cod al preotului, potrivit activității sale de învățător, sfințitor și conducător, după cum urmează: Preotul 1) să nu se poarte necuviincios față de casa lui Dumnezeu (Biserica) și față de cele sfinte; 2) să nu destăinuie secretul mărturisirii; 3) să nu fie bețiv; 4) să nu fie adulterin; 5) să nu fie recăsătorit; 6) să nu se ocupe cu afaceri potrivnice chemării preoției; 7) să nu fie bătăuș; 8) să nu participe la jocuri de noroc; 9) să nu aducă inovații în cult; 10) să nu officieze sfintele slujbe în afara parohiei lui, fără aprobarea forurilor în drept; 11) să nu impună cu sila plata pentru orice slujbă religioasă; 12) să nu poarte îmbrăcăminte indecentă; 13) să nu administreze incorect bunurile bisericești, însușindu-și bunuri materiale (bani) care nu i se cuvin; 14) să nu părăsească parohia fără aprobarea Episcopului.

Păstorul de suflete trebuie 1) să fie curat în gânduri; 2) să fie totdeauna de o purtare pilduitoare; 3) să fie discret, tăcut și folositor la vorbă; 4) să știe să se roage; 5) să poarte de grijă celor sfinte; 6) să fie ascultător față de Episcopul său; 7) să fie cinstit și corect în administrarea averii bisericești; 8) să conlucreze cu membrii Consiliului Parohial și al Comitetului bisericesc.

Urmînd pilda păstorilor buni care merg cînd trebuie în fruntea turmei pe cărări de munte, dar mai adeseori în mijlocul ei și se îngrijesc de hrana ei, păstorul de suflete își va găsi totdeauna locul util și călăuzitor în mijlocul credincioșilor săi și al societății în care trăiește.

Pr. Ioan Dudaș

(Apărut în „Pastorul Ortodox”, anul III, nr. 1/1997, pag. 86-91)

Lucian Blaga

„Destinul omului este creația” spunea scriitorul. Toată viața sa a fost creație: poetică, teatrală, filosofică. Primul poet mare pe care l-a dat Ardealul după Unirea din 1918. S-a născut la 9 mai la Lancrăm-Alba, ca fiu de preot. După studii în țară (Sebeș, Brașov, Sibiu), urmează Universitatea din Viena și-și ia doctoratul în filosofie (1920). Apoi îmbrățișează cariera diplomatică (Varșovia, Praga, Berna, Viena, Lisabona), timp de 12 ani. E ales în 1936 membru al Academiei și numit profesor de filosofia culturii la Universitatea clujeană. În perioada comunistă, a avut mult de suferit, fiind îndepărtat de la catedra universitară, marginalizat la Filiala din Cluj a Academiei și la biblioteca universitară. Este înmormântat la 9 mai 1961 în grădina bi-

sericii din satul natal Lancrăm, lângă Sebeș.

Volume de versuri: Poemele luminii (1919, debut), Pașii profetului (1921), În marea trecere (1924), Laudă somnului (1929), La cumpăna apelor (1933), La curțile dorului (1938), Nebănuitele trepte (1943), Poezii (1962).

Piese de teatru: Zamolxe, mister păgîn (1921), Meșterul Manole (1927), Avram Iancu (1934), Arca lui Noe (1944) și postum Anton Pann (1964).

A publicat aforisme (Pietre pentru templul meu, Discobol) și memorialistică (Hronicul și cîntecul vîrstelor).

Opera filosofică e dominată de cele patru trilogii: Trilogia cunoașterii – 1943, Trilogia culturii – 1944, Trilogia valorilor – 1946 și Trilogia cosmologică (neterminată).

Lancrăm

*Sat al meu, ce porți în nume
sunetele lacrimelor,
la chemări adînci de mume
în cea noapte te-am ales
ca prag de lume
și potecă patimei.
Spre tine cine m-a ndrumat
din străfund de veac,
în tine cine m-a chemat
fie binecuvîntat,
sat de lacrimi fără leac.*

9 mai 1895

Despre limbă

Limba poetică se deosebește de proza zilnică tocmai prin acest aspect, multumită căreia ea, în calitate de limbă sonoră și ritmică, devine icoana miraculoasă a unor stări sau lucruri, exprimate de altă parte și conceptual prin ea.

Limba literară este revelatorie, nu simplu expresivă, și întrucît e revelatorie, ea poate fi investită cu epitetul „metaforicului”, indiferent că utilizează sau nu metafore propriu-zise.

Poezia se naște prin cuvînt, dar și datorită unei rezerve anume față de cuvînt.

Întîia și suprema lege a stilului literar ține de regulile politicii financiare. Această regulă te învață să nu emiți cuvinte pentru care n-ai acoperire în aur. Orice abatere de la această normă duce la inflație.

Despre metaforă se spune că ar fi o comparație trunchiată și atît. Dar între

ele este o diferență de spirit. Cea mai îndrăzneată comparație păstrează ceva din spiritul realist, cîtă vreme chiar și cea mai modernă metaforă are ceva suprarealist.

Limba de toate zilele este o unealtă și o formă a spiritului. Prin poezie limba devine un scop și un conținut al spiritului.

Toți românii anonimi, care, de-a lungul secolelor noastre primordiale, au creat limba românească, au colaborat la poezia lui Eminescu.

Limba este întîiul mare poem al unui popor.

În limbajul poetic cuvintele nu sînt numai expresii, ci sînt corpuri, substanțe, care solicită atenție și ca atare... cuvintele limbajului poetic devin revelatorii prin însăși substanța lor sonoră și prin structura lor sensibilă, prin articularea și ritmul lor.

(„Contemporanul”, 1965, nr. 10. p. 2.)

Țară

*Pe dealuri se-nalță solare
podgorii albastre și sonde.
Râuri spre alte seminții
duc slava bucatelor blonde.*

*Țara și-a-mpins hotarele
toate pînă în cer.
Pajuri rotesc – minutare
în veșnicul ceas –
peste cîmp și oier.*

*Fluturînd în veșminte
de culoarea șofranului,
ard fetele verii ca steaguri
în vîntul și-n rîsetul anului.*

Țara lui Lucian Blaga este elanul spre cer al unui spațiu solar, vitalizat de lumina rodirii frenetice. Teritoriul se configurează piramidal, în trepte – dealurile se prelungesc spre înalt, rîurile coboară marea sacra a „bucatelor” soarelui, orizontala peisajului cîmpenesc vibrează în dinamica unui fierbinte vînt astral. Există o mișcare ritmică a luminii – slavă coborîtoare și suitoare, marcată și de cadența versificației.

În prima strofă, peisajul e concentrat ca într-o stemă – podgorii, sonde, rîuri, grîne – sugerînd mustirea generoasă a pămîntului, limpezită de puritatea albastrului de sus și de străvezimea apelor: „Pe dealuri se-nalță solare / podgorii albastre și sonde. / Rîuri spre alte seminții / duc slava bucatelor blonde”.

Albăstrită de tării, energizată de puterea solară, țara, ca expansiune a pămîntului spre cer, are o „așezare cosmică”, figurînd pe harta Universului, în afara timpului – în „veșnicul ceas”, în infinită extensie. Pajurile, păsări ale nemuririi, înscrise adesea pe blazoane, ca simbol al dăinuirii semețe, descriu din înălțimea ameițitoare a neschimbării cercurile perfecțiunii. Planarea lor sub discul solar, pe văzduhul pur, devine reprezentarea simbolică a unui cadran solar pe care aceste „minutare” trasează razele eternității. (Nu e exclusă nici sugestia mai îndepărtată a unei armonioase rostiri a sferelor): „Țara și-a-mpins hotarele / toate pînă la cer / Pajuri rotesc – minunate în veșnicul ceas – / peste cîmp și oier”.

Țara fiind un templu al veșniciei, e locul îndeletni-

cirilor străvechi, singurele care dau conținut acțiunii umane, cîmpul și oierul definesc fixitatea etnică.

Energia răscolitoare a unei durate infinite și a teritoriilor celeste fără sfîrșit pe care ea le implică, încheie în strofa a treia descrierea unui spațiu de perpetuă explozie cosmică a vieții. Zeitățile solare ale frumuseții și belșugului, cu veșminte de un galben orbitor, flutură și ard – în sinteza aerului cu focul, emblema („steaguri”) de răcoare și incandescentă ale vieții, indentificată cromatic prin galben. Fetele verii antropomorfizează (dau înfățișare omenească) natura, ca pulsione de energie exterioară (vîntul) și interioară (rîsetul), reprezentînd țara în înțelesul de bucurie olimpică a rodului. Pot fi căutate sugestii mitologice. Eoul, zeul vînturilor e totuna cu anul, fiii și fiicele lui întruchipînd cele douăsprezece luni. În același timp, această zeitate reprezintă însăși Natura.

Nu lipsește nici impresia de peisaj concret pe care o creează fetele verii, admițînd contextul unei ceremonii agrare (în unele zone ceata feminină poartă chiar un fel de „steaguri” simbolice) pe care o actualizează prezența femeilor pe cîmp.

Poetul evită termenul frecvent rîs, preferînd mai rarul rîset, semnificînd în context: bucurie – ca „substanță” a tot ce există: „Fluturînd în veșminte / de culoarea șofranului, / ard fetele verii ca steaguri / în vîntul și-n rîsetul anului”.

Poezia nu conține descrierea țării istorice, ci expresia unei rezerve vitale uriașe, a unei energii inepuizabile, care determină o „geografie” spirituală. Teluricul și solarul, acvaticul și celestul respiră ca un organism geologic, zvicnind omenește spre o libertate glorioasă, fără margini.

Nici un cuvînt nu are sensul curent, în ciuda apariției de ornamentație stilistică discretă. De fapt, în sintaxa blagiană cuvintele devin esențe poetice, variînd după unghiul lecturii ca razele de lumină ale diamantului, jocul semnificațiilor fiind mai greu de urmărit decît la poeții tradiționali tocmai din cauza acestei mobilități luminoase.

Ultimele zile școlare, ultimele emoții

Studentii Catedrei de română de la Facultatea Pedagogică din Seghedin, luni, la 10 iunie, au dat examen de stat în fața comisiei de specialitate. Anul acesta și-au terminat studiile la această catedră 11 tineri, dintre care – conform informațiilor primite de la conducerea catedrei – 2 sînt tineri de naționalitate română din Ungaria, *Mariana Stan* din Chitighaz și *Rita Ruja Pățaș* din Giula, ceilalți fiind studenți veniți din România și Moldova.

În liceele și școlile medii profesionale din Ungaria examenele de bacalaureat se țin în perioada 10-21 iunie. În întreaga țară dau dovadă

de cunoștințele acumulate în ultimii patru ani 72 de mii de tineri. Cei 35 de absolvenți ai Liceului N. Bălcescu vor susține examenul oral de bacalaureat la începutul săptămînii viitoare, în zilele de 17-19 iunie a.c.

Serbările de rămas bun ale școlilor generale românești se vor ține în zilele de 14-15 iunie. În școlile noastre își încheie acum studiile generale 104 copii. (Acest număr este cu 8 mai puțin decît în anul trecut.)

Mai jos publicăm listele elevilor care termină acum, a dirigîntilor lor și data serbării de rămas bun.

15 iunie 2002, ora 9.00

ALETEA

Barnabás Balogh
Erica Balogh
Hermina Balogh
Iosif Hőgyes
Iulia Hőgyes
Norbert Kiss
Aurel Lázok
Iosif Mikó
Andrei Simonis

Dirigintă: Maria Simó

15 iunie 2002, ora 9.00

CHITIGHAZ

Nora Ardelean
Gheorghe Bandula
Janet Birț
Enikő Czilli
Robert Karlik
Renata Lupás
Anica Nagy
Ladislau Nicula
Agneta Purece
David Rus
Toma Putárik
Gabriela Santău
Ștefan Stan

Dirigintă: Maria Sarca
Zombai

14 iunie 2002, ora 17.00

MICHERECHI

Clasa a 8/A
Anita Berényi
Vasile Berényi
Edit Bordaș
Vasile Ciotea
David Gurzău
Ioan Gurzău
Zita Cozma
Cornel Martin
Malvina Papp
Viorica Păța
Maria Petrușan
Gheorghe Roșu
Ioan Ruja
Tiberiu Víg

Dirigintă:
Maria Boca Cozma

14 iunie 2002, ora 17.00

MICHERECHI

Clasa a 8/B
Attila Bondár
Tiberiu Bordaș
Florin Forogău
Irina Gurzău
Dusán Karikó
Clara Kolozsi
Toma Kovács
Noemi Marc
Vasile Petrușan
Ildikó Rocsin
Ákos Ruja
Vasile Vecsernyés
Alexandru Vincze

Diriginte:
Dumitru Bóka

15 iunie 2002, ora 10.30

APATEU

Adela Borbély
Alexa Kolozsvári
Ildikó Szabó
Patricia Rövid
Toma Czegle
Petru Dráguly
Győző Madarász
Ákos Veres

Diriginte: József Vmirjáncki

15 iunie 2002, ora 10.00

GIULA

Monica Baktai
Melinda Butt
Mihai Czeglédi
Andrei Czimbalmos
Alexandra Farkas
Monica Hajduk
Mihai Alexandru Iliescu
Ana Ianc
Olga Kardos
Emeric Kollár
Levente Lovász
Zorica Lövei
Cristina Nemes
Noemi Papp
Adriana Rocsin
Noemi Szabó
Timea Timár

Dirigintă: Maria Rus

15 iunie 2002, ora 10.00

BĂTANIA

Orsolya Karsai
Cristina Polonyi
Iosif Molnár

Diriginte: Zorán Fretykó

15 iunie 2002, ora 9.00

BEDEU

Anikó Kakócz
Andreea Borsa
Alexandru Vértesi

Dirigintă: Tarapcsák Jánosné

15 iunie 2002, ora 8.30

CENADUL UNGURESC

Bianca Botás
Árpád Koszta
Vasile Machnicz
Mariana Prezsoczki
Silvia Putárik
Norbert Schmidt
Orsolya Szalai
Silvia Tamás
Toma Vígh

Dirigintă: Dr. Nágelné
Hemmert Hedvig

15 iunie 2002, ora 10.00

SĂCAL

Zoltán Bak
Rudolf Bódi
Tiberiu Bozsányi
Norbert Tegle
Zoltán Gurbai
Gábor Győrfi
Melinda Jónás
Agneta Kovács
Iosif Mohácsi
Judit Papp
Zoltán Rácz
Tamara Túri
Andrei Jurău

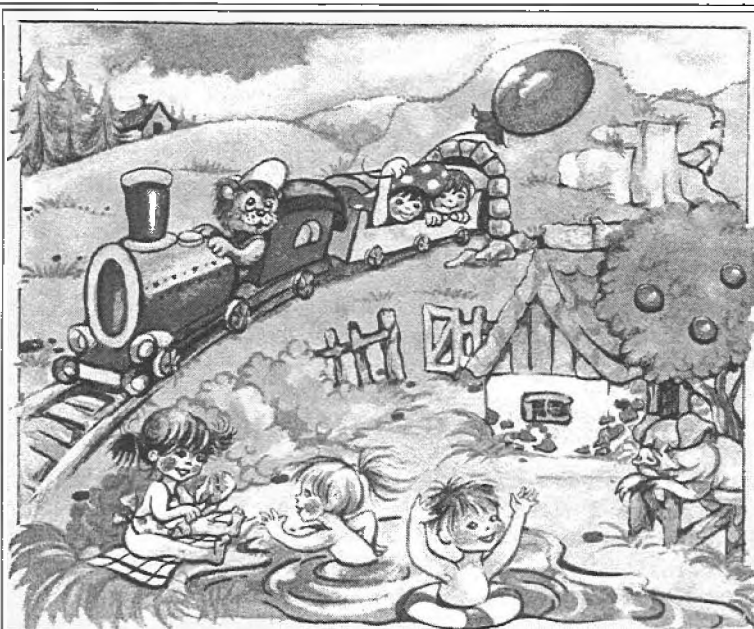
Dirigintă: Elena Trippon

15 iunie 2002, ora 10.00

OTLACA-
PUSTĂ

Gábor Tolnai
Victor Ribár

Diriginte: János Patai

Marcela Peneș

Vacanța

Dintre recreații
Ea e cea mai mare,
Caldă-i ca o vară
Cu caiși în soare.

Veselă-i ca zborul
Scriș de rîndunică,
Blîndă ca povestea
Spusă de bunică.

Nu fi supărată,
Școala mea frumoasă,
Vom veni la toamnă
Într-o nouă clasă.

Tradiționala cupă sportivă a școlilor românești din Ungaria s-a desfășurat la 7 iunie, de această dată fiind găzduită de comunitatea românilor din Chitighaz. Elevii celor 13 școli participante s-au întrecut în două ramuri sportive, fotbal și handbal, și în cinci categorii distincte. Inițiatorul și organizatorul principal a fost și de această dată Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. Șeful oficiului reprezentanței de la Giula Tiberiu Iuhas, după înmînarea premiilor, s-a arătat mulțumit cu participarea numeroasă. „Dacă în anul trecut a fost o participare record, (atunci au fost prezente 11 școli, cu aproape 400 de copii) atunci în acest an pot să declar cu suflul împăcat că am avut super-record. Au evoluat 13 școli unde se predă limba română, într-un fel sau altul. În total au

400 de copii la Cupa Prieteniei

fost aici cam 400 de elevi și aproximativ 80 de profesori și însoțitori. Cu toții au sosit cu însuflețire și pregătiți. Abia au trecut două săptămîni de la înființarea cercurilor „Perinița”, și iată acum, după păstrătorii de tradiții, s-au adunat și micii sportivi. Pentru mine această prezență dovedește că avem nevoie de astfel de manifestări.”

Pe terenul mare de fotbal, din complexul sportiv din Chitighaz, au fost plătate patru terenuri mai mici, pe care s-a desfășurat competiția fotbalistică. Ploaia de dimineață a speriat puțin micii fotbaliști, dar mai târziu totul s-a schimbat spre bine. Soarele a alungat norii, ast-

fel și condițiile au devenit ideale pentru niște partide, în care s-au remarcat chiar și noi jucători talentați. Șeful Oficiului AȚRU a fost atent și la nivelul jocului prezentat. „Ca un amator al fotbalului am constatat că în

categoria claselor 5-6 se observă deja consecințele „Programului Bozsik”, lansat de Federația Maghiară de Fotbal. Am remarcat mulți copii talentați din clasele amintite, iar cei din clasele 7-8, de această dată, au fost mai slăbuți. Deci,

chiar și la acest nivel, se constată categoric efectul „Programului Bozsik”.

Handbaliștii n-au depins deloc de condițiile meteorologice, pentru că fetele și băieții s-au întrecut în sala sportivă a școlii profesionale, care corespunde chiar și celor mai mari exigențe. Asigurarea condițiilor este meritul pedagogilor și organizatorilor din Chitighaz, iar prezența masivă a elevilor sportivi se poate mulțumi profesorilor, antrenorilor și însoțitorilor care au convins participanții despre utilitatea prezenței la o competiție sportivă ca aceasta. La Cupa Prieteniei, chiar dacă în momentele fierbinți cei învinși au simțit o anumită dezamăgire, a câștigat toată lumea, pentru că învingătorul ajunge la victorie prin întrecerea adversarului. Deci adevărul general al sportului, că participarea are importanța primordiară, a fost valabil și pentru Cupa Prieteniei, ediția 2002.

Ștefan Crăstă

Clasamentul final la fotbal

Clasele 5-6, băieți

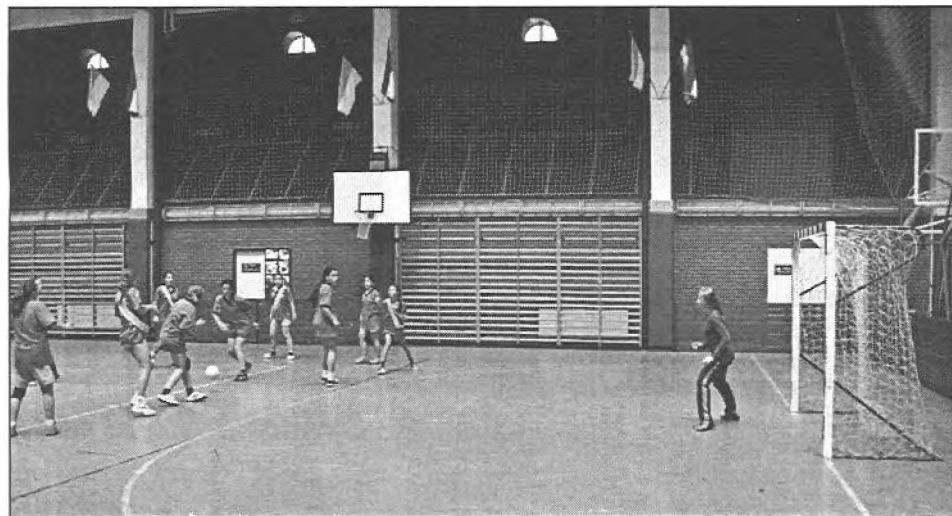
1. Pocei
2. Leucușhaz
3. Jaca

Clasele 7-8, băieți

1. Micherechi
2. Jaca
3. Bedeu

Clasele 5-8, fete

1. Chitighaz
2. Jaca
3. Micherechi

Clasamentul final la handbal

Clasele 5-8, fete

1. Jaca
2. Apateu
3. Leucușhaz

Clasele 5-8, băieți

1. Jaca
2. Leucușhaz
3. Giula

La Școala de muzică din Giula se va putea învăța și canto

În zilele trecute am aflat de la Képenyes Pál, directorul Școlii de muzică din Giula că din toamnă școala va introduce anumite modificări și restructurări în sistemul de învățământ. Printre acestea va figura reintroducerea studiului de canto: se va putea învăța cîntec popular, artistic-cult și modern, cu profesora-cîntăreață Vass Éva.

Dar despre școala prestigioasă am vrut să aflăm și alte amănunte, așa că am discutat mai pe-ndelete cu doamna profesoară Delia Magdu Krasznahorkai.

– Abia acum, că stăm de vorbă, îmi dau seama, de cît timp lucrez la această școală. Imediat după obținerea diplomei, în 1967, am venit aici la catedră. De atunci îi învăț pe copii atît pianul,

cît și solfegiul. Ca profesoară de pian am avut multe satisfacții, căci mulți dintre foștii elevi au devenit pianişti buni și apreciați. Și cum trece timpul! Părinții cîtorva dintre elevii mei de acum mi-au fost și ei, pe vremuri, elevi.

– Și se pot constata schimbări, modificări în preferința instrumentelor muzicale?

– Cum să nu! Să amințesc doar anii de floare ai muzicii beat! Pe atunci fiecare copil voia să învețe să cînte la chitară sau să bată toba... Studiul de pian e însă altceva, căci este un instrument de bază mai puțin expus modei. Cine vrea să studieze muzica în mod temeinic, fie canto, fie orice instrument, primește prin studiul de pian noțiunile de bază. În schimb, pianul are

dezavantajul că este un instrument muzical mare, nu îți poți duce pianul în spina sau sub braț, ca vioara sau trompeta.

– Venind vorba de trompetă: știu că mulți băieți din Giula, dar și din localitățile învecinate învață la instrumente de suflat...

– Așa este! Foarte mulți băieți au învățat la școala noastră să sufle la corn și trompetă, flaut și clarinet. Și aici trebuie să ne mîndrim că foarte mulți tineri români au învățat la noi, de aici a pornit cariera lor de profesioniști: mai mulți băieți din familiile Stan și Sarca din Chitighaz sau Gheorghe Pățaș din Micherechi, care azi e student la Oradea.

– Asta înseamnă că studiul instrumentelor de suflat este „centrul de greutate” al școlii?

– Nu neapărat. Repet, pianul, dar și studiul solfegiului este, de fapt, un studiu de bază, poate cel mai folosit, cu cele mai multe perspective pentru un tînar care se gîndește serios la studii muzicale. În schimb, acum aș veni la capitolul planurilor de viitor. Și studiul cîntecului, „canto”, cum se cheamă, este alături de solfegiu un studiu de bază, în acest sens, pregătind bazele formării vocale, indiferent dacă fetița sau băiețelul va deveni mai târziu cîntăreț de muzică populară, de muzică ușoară sau muzică cultă – muzică de cameră, operă sau operetă. Și după cum am aflat, doamna Vass Éva este nu numai o cîntăreață de înaltă formație, ci și o bună profesoară, ceea ce în cazul

nostru este foarte important. Prin urmare, mă bucură că din toamnă se revine la cursurile de canto, căci ele sînt necesare în formarea vocilor tinere.

– Și care e situația de școlarizare?

– Pînă acum nu am avut probleme, deși în ultimii ani în școlile generale din Ungaria se constată scăderea efectivului. Însă din an în an facem propagandă și încercăm să atragem cît mai mulți tineri spre studiul muzicii. Și sîntem capabili de acest lucru: să convingem părinții și copiii de folosul și de frumusețea muzicii. Și am convingerea că în viitor va fi la fel.

– Nu ne rămîne decît să vă dorim și noi mulți elevi – și cît mai mulți elevi talentați.

E. I.

Eroi români în cimitire din Ungaria

Reporter: Ați auzit vreodată de o localitate numită Perkupa? Până în urmă cu câteva luni, nici eu nu știam că există. Satul se află aruncat undeva în munți, în nord-estul Ungariei, la granița cu Slovacia. Ca să vă faceți o idee mai bună, gândiți-vă că este o localitate așezată la aproximativ 1.500 de kilometri de București. Cum am auzit de Perkupa? Un pensionar din Ghimeș-Făget, județul Bacău, un pasionat colecționar de obiecte care vorbesc despre istoria căilor ferate, ne-a povestit că cel mai bun prieten al său, *Husonica Gábor*, șeful unei stații de tren din Kazincbarcika, un orașel din Ungaria, a descoperit că în satul său natal, Perkupa, sînt înmormîntați soldați români. Până aici nimic extraordinar. Cimitire ale eroilor români se găsesc din Urali pînă în Pirinei.

Și totuși, cu câteva zile în urmă, întîmplarea a făcut să ajung într-o localitate turistică de pe malul lacului Balaton. Primarul orașului Balatonlele nu a stat pe gînduri și mi-a pus la dispoziție o mașină cînd a auzit povestea legată de cimitirul românilor din Perkupa. După 700 de kilometri, am ajuns la *Husonica Gábor*, prietenul colecționarului din Ghimeș. M-a întîmpinat cu un dosar gros de 10 centimetri, o carte la fel de groasă publicată de Administrația Cimitirelor din Ungaria și o poveste pe care merită să o ascultați:

În urmă cu 57 de ani, la 3 ianuarie 1945, un convoi

Biserica Ortodoxă Română a trecut în calendar, cu cîțiva ani în urmă, pomenirea eroilor români, amintirea tuturor acelor care și-au pierdut viața în lupte eroice. Pomenirea lor se face în ziua Înălțării Domnului, care în acest an a căzut pe ziua de 13 iunie.

Radio România Actualități a difuzat recent un reportaj cu tema „Povești de război cu eroi români”, în care ziarista *Angela Bârsan* a prezentat un sătuleț din nordul Ungariei, unde își dorm somnul de veci mai mulți soldați români. Publicăm mai jos, în formă scrisă, acest reportaj foarte interesant.

(- iova -)

militar românesc se îndrepta către granița cu Slovacia. *Husonica Gábor* povestește: „Era către amiază, era frig. Mașinile cu muniție au intrat în defileu. Deodată, se aude un zgomot. Pe cer apare un avion. Zboară de-a lungul convoiului. După câteva minute, alte trei avioane huruie în văzduh și încep să-i bombardeze pe români”. De unde știți toate aceste lucruri, îl întreb pe *Husonica Gábor*. „Am zeci de casete înregistrate cu mărturiile bătrînilor din sat. M-am născut într-o familie în care poveștile de război au fost poveștile copilăriei mele. Mama și bunicii mei sînt foarte credincioși și în fiecare duminică merg la cimitir, unde aprind lumînări și la cîpătiul celor care n-au avut parte să moară în țara lor. Uitați-vă aici – îmi spune șeful de gară. Totul e neschimbat – și îmi arată biserica, școala, pîniul. Aici, în biserică, au fost aduși răniții. Bombardamentul a fost pe cursul apei. Cînd eram elev, se găseau mereu muniții neexplodate din cel de-al doilea război mondial și de fiecare dată mama și bunicii mei îi jeleau pe cei adormiți în cimitir”.

Lumea se uită curioasă la mine: sînt o străină; sînt

Tineri micherecheni prin anii '40, înainte de înrolare

din țara din care au venit îngerii să moară pe melegurile lor. În cimitir, cîteva bătrîne grijesc de morminte. *Pető Józsefné* aude vorbă și coboară pe panta moale, unde ne sînt semănați morții. Cînd se află că sînt româncă, deșartă sacul cu amintiri. Bătrîna are 70 de ani și spune: „Era un bucureștean care avea niște bețișoare în mînă și ne-a spus că primim papa bun dacă învățăm să numărăm”. Ciulesc urechile cînd aud „papa bun”, dar înlemnesc cînd o aud: „Unu, doi, trei, patru...” și numără pînă la zece. În românește. Femeia continuă: „Era bucureștean. Da, era dascăl, învățător. Îl priveam cum făcea mîncare și mă minunam că puneau mulți, mulți tăiței. Mergeam tiptil, cu frică, dar pe urmă am văzut că toți românii erau buni la suflet, nu

ca rușii. Ne-am împrietenit repede. Eram mică pe atunci, dar îmi amintesc de soldații români că erau tare dulci și tot satul i-a jelit cînd au murit. Altul stătea pe o prispă a casei și se uita pe niște fotografii. A primit o scrisoare și era tare mîhnit. Și-a pus pistolul la cap și s-a împușcat. Nu am știut ce scria în scrisoare, dar cred că cei dragi lui se prăpădiseră și nu mai avea de ce trăi”.

Vine și mama lui *Husonica Gábor*, *Marika néni*. „*Maricica* – îmi spune ea, și iar îmi sare inima. *Maricica* – îmi spuneau românii. Aveam 17 ani cînd s-a întîmplat. Doamne, ce a fost atunci! La început, i-au adus în copîrșei, adică între patru scînduri, că erau întregi. Îmi aduc aminte că preotul a spus atunci două nume: *Alexandru* și *Iosefina*. După aceea, au adus doar trupuri sfîrțecate.

Un picior într-un bocanc, o mînă”. Femeii îi dau lacrimi-le și duce mîna la gură, de parcă o dată cu vorbele ei toate se mai întîmplă încă o dată, aievea.

Mormintele eroilor români din Perkupa sînt proaspăt cosite. Sînt două și au cam vreo 15 metri lungime. În mijloc, un stîlp înalt de un stat de om, cu o stea de fier și două cruci, tot din lemn, aproape scufundate în țărîină. Oamenii îmi povestesc mai departe că în fiecare vară iarba se cosește de trei ori, că de sărbători copiii pun flori și lumînări, iar preotul îi pomeneste la fiecare slujbă.

Vorbesc și cu primarul localității *Tóth László*. El spune: „În Perkupa, oamenii sînt credincioși. Ei își cinstesc morții și se îngrijesc de mormintele românilor ca de cele ale strămoșilor lor. Nu avem bani mulți, dar ne gîndim că stîlpul de lemn putrezit ar trebui schimbat pînă la anul, că e păcat de Dumnezeu și de morții lui”. *Husonica Gábor* spune mai departe: „Aici nu sînt înmormîntați nici învingători, nici învinși, iar cei căzuți merită cinste și onoare. S-ar cuveni ca măcar acum să sune clopotele pentru împăcarea lor sufletească. Satul a avut grijă să pună flori la mormîntul românilor și este o cinste pentru noi să avem eroi și în cimitirul nostru. Eu am cercetat arhivele din Ungaria și dacă cineva ne-ar întinde o mînă de ajutor și din România, am putea ridica împreună un mormînt așa cum o cere cinstirea eroilor. E timpul ca numele celor 54 de soldați români căzuți departe de casă și de pămîntul lor să fie pomenite nume cu nume”.

La 1.500 de kilometri de București, un om simplu a pus degetul pe o rană a istoriei încă nevindecată. Am scos din buzunar 1.000 de forinți pe care i-am dat bătrînei lui mame să cumpere lumînări. Femeia s-a minunat și a spus că nu știe dacă va trăi atît de mult ca să aprindă lumînări de bannii pe care i-am dat. Ar trebui să ardă o flacără veșnică.

Odihnește-i, Doamne, pe eroii noștri morți pe aici, pentru noi, și pe aiurea, pentru alții!

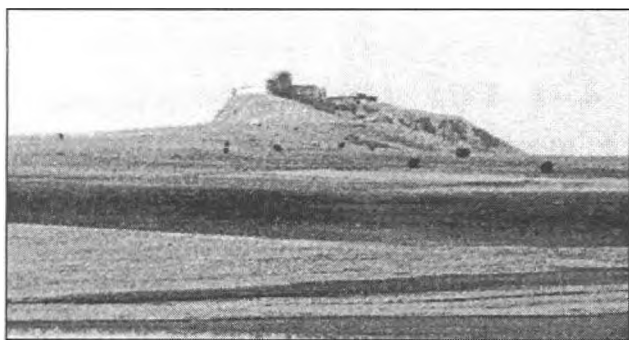
(Rador)

Trimăs-o împăratu carte

Trimăs-o împăratu carte
La fetele di pă sate
Să nu-și facă rochie-n flori
Că nu le rămîn feciori.
Să-și facă rochii mnerîie
C-o murit feciori o mie.
Împărate, împărate
Pune pace, nu te bate
Că nu rămîn feciori pă sate
Numa fete credințate
Neveste de-amu luate
Răguțele-s tinerele
Nu știu rîndu la oțele
La oțele, la focuri
Da știu rîndu la pluguri.

Textul melodiei cîntărețului Gngore Leșe din Țara Lăpușului

Dobrogea pare pustie în miezul acestei zile de vară. Un cer imens, pe care aleargă nori singuratici, acoperă ca o cupolă enormele întinderi de nisip și de stuf. Drumuri ce par găurite de explozii mă conduc spre marile lacuri ale Babadagului și Razelmului. Trec prin sate cu nume străni, în care vânturile roșii de praf mătură totul în cale, în afara cîte unei cotigi, trasă de măgăruși absenți. În dreapta, se află Lacul Babadag, în stînga – marele Razelm al valurilor, între ele – o cherhana ce respiră turistic în mijlocul acestor singurătăți strainii. Dincolo de toate acestea se află înălțimea

Cetatea, pierdută în cețurile cîmpiei

bizară a dealului care este destinația mea și pe care zăresc deja ruinele superbe, fascinantei Cetăți de la Enisala, pierdută în cețuri subțiri. Mă apropiu discret, coastele albe ale muntelui tocit de vîntului istoriei se zăresc la tot pasul, ieșind dintre ierburi precum coastele unui animal antediluvian, care poartă în spinare Cetatea. Nu sînt pentru prima dată aici și știu că pentru a ajunge la Cetate trebuie să intri mai întîi în sat, trebuie să treci prin mijlocul sărăciei și al tristeții, trebuie să ocolești cîmpurile survolate de șoimi, pentru a ajunge pe drumul de piatră ce duce la cetatea din vîrf. Mai știu că locurile acestea au fost locuite de la începutul lumii, că aici a fost găsit scheletul unui mamut și topoare de piatră șlefuită din timpurile de după Potop și vase de ceramică vechi de 3000 de ani.

Paznicul singurătăților solare

Nenea Aurel e român, e născut la Enisala și își petrece jumătate din viață în vîrfurile acestui munte, printre ruinele Cetății, privind păsările, florile bătute de vînturi, supraveghind conștiincios întinderile nemăsurate ale apelor Lacului Ra-

zelm, numărînd în fiecare zi pietrele zidurilor. Eu îl întreb dacă nu i-e urît stînd singur aici, printre ruine și printre nori, el zîmbește mereu și zice că nu, că e cu Flori, iepșoara lui ce paște printre zidurile acoperite cu licheni ruginii și care acum mă privește intens.

Zice că aici, sus, e mai aproape de Dumnezeu și că vîntul parfumat îi face bine, că are timp să se gîndească. „La ce te gîndești, nea Aurele?”, întreb. Zîmbește. „La viață”, zice el. Ne plimbăm puțin printre minunatele ruine, el îmi explică latura filozofică a meseriei de paznic de cetăți străvechi. Cu avantajele și dezavantajele inerente, îmi arată intrîndurile fabuloase, marele tum, gaura specială din zidul de nord, pe care el o numește fereastra magică și prin care se vede Lacul Razelm. Nenea Aurel îmi povestește ceea ce știe despre această Cetate, că aici au fost oameni cu mult înainte de Hristos, că erau un fel de daci, de geți, însă Cetatea există de la începutul lumii. „Cum de la începutul lumii?”, întreb. „Da – zice el – pentru că au găsit obiecte de la primii oameni, vîrfuri de silex și oase de monstru, de dinozaur...” Reporterul pricepe că e vorba despre faimosul mamut. „Poate că aici a început lumea”, zice nea Aurel, pe gînduri, în timp ce reporterul trece prin fereastra fermecată, urmat de paznicul acestor singurătăți solare, cutreierate doar de vîntul fierbinte și parfumat. Nea Aurel privește depăr-

ENISALA, cetatea cu miresme de mentă

**Undeva, în România necunoscută, un om trăiește două vieți.
Una aproape de cer, printre umbrele imemorale ale trecutului,
cealaltă jos, în sărăcia unui sat care se numește Enisala.**

tările cețoase ale lacului, trecîndu-și palma dreaptă peste pietrele mîncate de mușchi și licheni cu un gest discret, ce emană tandrețe. Cetatea Enisala este un fel de a doua casă a lui, un loc în care nesfîrșita istorie a lumii a lăsat urme clare. Pentru el nu contează clasificările, cultura de tip Babadag din secolul al X-lea î. Hr., nu contează perioada hallstatiană de care vorbesc arheologii, nu contează că cele 400 de moriminte dacice sînt din secolul al IV-lea î. Hr., nu contează că genovezii au reconstruit Cetatea abia în secolul al XII-lea... Pentru nea Aurel istoria e altfel. El îmi povestește cu răsuflarea tăiată despre amprente pe care un uriaș leu imemorial le-a lăsat în stîncă dinspre miazăzi: „Îți dai seama, domnu' Horea cum era stîncă de moale atunci cînd leul a călcat pe ea?” Îmi povestește apoi de cînd el era copil și în jurul satului de jos erau morile de vînt, grozavele mori de vînt, pe care într-o zi le-au luat unii și le-au dus la muzeu, morile șuierau ca și cum printre ele ar fi trecut nu vînturile marilor lacuri, ci toți demonii bătăliilor care s-au purtat aici. El era mic, să fi avut vreo 12 ani, cînd bătrînii satului povesteau despre flăcările care se vedeau uneori pe coastele din preajma Cetății, ba unii spuneau că în nopțile cu lună plină se aud scîrțîiturile corăbiilor care acostau. „Pentru că odată, demult de tot, apele Razelmului erau apele mării și marea bătea zidurile Cetății și corăbiile veneau pînă aici și aduceau piatră și arme de fier, ce le găsești acum arheologii, și podoabe, și săbii. Acuma, oamenii nu mai știu prea multe povești de demult, pentru că e foamete și pentru că bătrînii au cam murit”. Nea Aurel mai știe cîte ceva, pentru că el stă aici, printre ziduri și, uitîndu-te mult la ziduri, îți vin în minte niște gînduri și niște povești despre cum a fost”. Vremurile s-au schimbat, copiii nu mai vin să mai in-

tre în peștera de sub munte, în care se spune că locuia în singurătate pustnicul, sfetnicul de taină al comandantului cetății. „Bătrînii știau că peștera e loc sfînt și că fiecare domn al cetății avea acolo un sfetnic, pe care nimeni nu-l vedea niciodată, numai domnul avea dreptul să coboare în fundul pămîntului, să ceară sfatul înțeleptului.” Aurel stă rezemat de marile pietre, timpurile s-au schimbat, el are salariu de un milion pe lună, însă ce are el altceva a face? E mai bine aici, sus, pentru că e singur cu vînturile parfumate, și cu Cetatea, și cu iepșoara Flori, cea care paște la umbra turnului.

Îl întreb pe nea Aurel despre el, despre familia sa, dacă are copii, dacă... „Cum a dat Domnul”, zice el către mine și eu înțeleg că nu vrea să vorbească despre cealaltă viață a sa, cea de jos, din satul Enisala. El vrea să-mi spună numai despre jumătatea aceasta a lumii sale, „cea de sus”, cum zice

„Fereastra magică” a Cetății Enisala

zîmbind mereu. Viața de sus și viața de jos... gîndesc eu: ce chestie, omul acesta trăiește în două lumi diferite, 24 de ore printre umbrele imemorale ale Cetății, la înălțimea șoimilor, printre ierburile parfumate și printre nori, scrutînd zăările, 24 de ore coborît la înălțimea hîrciogilor, în sat, acolo unde salariul său de un milion pe lună îi pune probleme, acolo unde au dispărut morile de vînt, unde un patron bezmetic a pus laba pe Lacul Babadag și nu mai dă voie amărîților să pescuiască. Nea Aurel

Tudor nu vrea să-mi vorbească despre „lumea de jos”, vrea să rămînem cu discuția aici, printre nori, la înălțime. Îmi povestește cum vin uneori turiști străini, cum se minunează de locurile acestea, de pietrele albe care străpung ierburile, de zidurile începutului lumii, cum fac poze fericiți și vorbind în limbi neînțelese, cum uneori mîncă bunătăți străine, așezați pe ziduri, apoi strîng totul, de zici că nici n-au fost, și dispar în autocare răcoroase. „Și românii?” „Ei...”, români nu prea vin pe aici, în afară de arheologi.” Nea Aurel a auzit că în alte țări ruinele astea fac bani mulți, că vine lumea ca la urs, plătind bani grei să vadă urmele începuturilor lumii.

Mă despart de nea Aurel cu o strîngere de mină, îi fac o poză în care el zîmbește pe deasupra cămășii albastre și cobor, pentru a mai face o tură prin împrejurimi, pe coasta superbă a Lacului Razelm, printre pietrele albe și printre ierburile parfumate, prin vîntul de mentă, printre aromele acestor munți de calcar. În vale sînt marile mlaștini de pe marginea lacului, și Aurel spunea că stufărișurile sînt pline de mistreți și de șerpi prietenoși. Mai spunea că în zilele foarte senine se poate vedea limba de nisip de la Portița, dincolo de care e marea cea

mare. Uneori, șoimii de sus se prăbușesc trăsător din înalțuri și reușesc să captureze un hîrciog, dintre cei care mișună puzderie printre ierburi. Cum o fi să trăiești așa, jumătate în înalțuri, jumătate jos? Poate că „sus” e forma de refugiu, scăparea pe care a găsit-o nea Aurel, forma sa de evadare din fața realității unor vremuri cărora el nu le aparține. Și atunci se duce acolo, printre zidurile Cetății Enisala, împreună cu Flori, iepșoara care paște printre umbre.

Preluat din revista Formula AS

Viața și... bătrîneața

Cum bine știm, cu trece-re anilor, omu, dîp-o vreme, sclăbește în puterile trupesti. Apu și vedere și auzu-i tă' mai potolit, răsufare mai scurtă. Aște-s cîteva dintre semnele care ne prevestesc că îmbătrînim. On alt fel dă năcaz îl cuprinde pã om atunci cînd îș dă sama că haba i-i s-or înmulțit cunoștințele dăspră viață și treburile ii, sînt lucruri pã care nu le mai poate îndăplini în așe măsură cum le-ar fi făcut în anii tînăreți.

Dîn altă parte merită să mai amintim și faptul că, cu sporire anilor, legăturile cu lume încunjurătoare, încetu cu-ncetu, să rup. Pruncii zbor dîn cuibu părintesc și îș duc viața lor liberă. Pretenții și neamurile să îndăpărtază, ceie cu sufleteș-te, pã unii îi mistuiește în așe măsură că să betejesc în ie. Ce-i drept îi drept: terdere – cîte-odată dîp-o zî pã alta, – a apropiatilor și a datorii-lor cu care s-o învățat omu în viața lui întreagă îi o durerere greu dă suferit. Să ne gîndim numa la situație cînd on om pã cale îmbătrînirii îș terde pãrete d-o viață, și care d-acoale încolo să sîntește ca „tăiet în doauă”.

Lume să-nștimbă mai iute dîcît cum am gîndi. Asta însămnă că oamenii, îmbătrînind, nu-ș mai află

locu în lume noauă, în vreme ce jenerațiile mai tînăre nu-i ajută să-ș afle on loc potrivit în ie, dă' nu prețuiesc nici valorile pã care le-o adunat o viață-ntreagă. Cu asta omu pã cale îmbătrînirii ajunge pã treapta ce mai gre a vieții lui: treabă să să împace cu faptu că îmbătrînește. Să mă credeț, nu-i ușor să te obișnuiești cu gîndu aista!

Pîn-amu am vorbit numa dăspră îmbătrînire, dă' n-am amintit ieșire la pensie, ca una dîntră cile mai grele „boli” dîn viața noastră. Nu vreu io să zîc cum că la sate am ave pre mult pensionari care ș-or lăsat on loc dă muncă inde ș-or petrecut mare parte dîn viață, dă' d-aceie aflăm noi o mulțime dă pensionari și pîntră țărani, dîntră care o mare parte tumna așe să poartă în pensie ca cii dă la orașe: ș-or terdut postu, ș-or făcut datorie față dă familie, să gîndesc că ș-or terdut rostu vieții, dîpă care nu pre îș mai află planuri noi, scopuri care le-ar întări încredere în viitor. Asta-i boala pã care u-am amintit mai nainte și care – dîpă părere oamenilor învățat – dă multe uări duce la boli adevărate, dăurece, ne place, nu ne place, vrîsta-i o stare nămniloasă.

Împotriva îmbătrînirii nu avem leac. Vrem, nu vrem, treabă să ne împăcăm cu ie. Asta nu însămnă că să nu ne dăm sîlînța să facem tăt ce putem pîntru ca s-o putem trece cu sufletu-mpăcat. În privința asta doctorii ne dau mai multe sfaturi. Nu le-aș înșira pã tâte, că poate nici dîn cãrț nu le-aș pute. Vi le amintesc numa p-acile dăspră care io știu cu siguranță că ne ajută. Prima ar fi ca să ne gătăm dîn vreme dă bătrîneața. Apoi, care poate, să-ș afle ceva preocupare în care îș află plăcere și on fel dă fericire – pã cît să poate, în familie. Și încă ceva: să nu ne gîndim pre mult la lucrurile pã care n-am răușit să le împlinim în viață, ce mai bine să ne amintim dă acile, care ne-or adus bucurii, pîntră care cele mai importante să leagă dă prunci, nepoț și strănepoț...

Sandu Popa

≡ Dîn fabulele lui Esop* ≡

Furnicile și greierașu

Iama, cînd furnicile ș-or adus afară la uscare grăunțele adunate vara, greierașu flămînd le-o rugat să-i deie și lui dîn ieie, dă' furnicile l-or întreat:

– Da' tu astă-vară dîrce nu ț-ai strîns hărană pã iarnă?

Greierașu le-o răspuns:

– Io n-am avut vreme dă strîns, că tăt am cîntat și m-am veselit, și v-am dăsfătat și pã voi.

La asta furnicile i-or răspuns rîzînd:

– Dacă ai cîntat astă-vară și te-ai veselit, amu te pune și joacă!

INVĂȚĂTURA: Așe treabă să facem: cînd avem vreme dă agonisit, atunci să agonisim, că nu tădauna-i vreme dă agonisit și dă cîștigat.

Corbu și maică-sa

On corb, ajungînd beteag, șide sîngur sîngurel înt-on copac, în vreme ce înt-on alt copac alăturat șide maică-sa îl jele și plînje. Atunci corbu zîce cătă maică-sa:

– Nu plînje, maică dragă, ce mai bine te roagă lui Dumnezeu și la tăt sfinți ca să-m deie napoi sănătate.

La asta maică-sa îi răspunsără:

– Oh, fātu-mneu! Oh, dragu-mneu! Da' ce crez, care sfînt ț-a vini fiie înt-ajutor? Că nu afli nici unu întră îi dă la care nu le-ai fi furat carne.

INVĂȚĂTURA: Așe-s și oamenii cii care au vrăjmași mult în lume: la năcaz și la nevoi nu să află nime să-i ajute și să le folosască.

*Esop, Aisopos, (c. 620 – 560 î.e.n.), fabulist grec, originar din Asia mică.

Am citit că...

Nu cred că ieste sat rămînesc în țară la noi inde să nu să păstreze datina vete ca în uliță să să sădească pomi roditori. Mai dădămult, cînd ulițele or fost mult mai larje dîcît amu, atunci mai ales nuci o fost suca să să sădească, dă' amu oamenii or trecut la pomii cu frunziș mai mic, ca dă pildă pruni, vișini și cireși.

No-amu, cînd începe sezonu dă să coc poamele aște, la cules, dîn cînd în cînd, ne mai ajută și trecătorii, apu dîn asta nicări nu-i nici o problemă, că doară și datina asta u-am moștenit dîn bătrîni. Sfadă uă zoală numa atunci să iscă întră oameni, cînd unii nu cruță pomii, adevate cînd rup crenjile ale mai mîndre și lasă în urma lor goz și murdărie dă năiertat. Bunăuară cum s-o-nîmplat și cu vecinu dîn fundu ogrezi, cu Petre lu' Brumaru, la care înt-o noapte în așe măsură i-or ciupelit doi cireși, dă te-o lovit mnila dă pomii rămași zdrănturoși.

No, cînd ne-am dat la voarbe cu Petre dăspră fapta asta, o nimerit să zică că iel pã vandrocii care cu atîta năcrutare nimicesc pomii, iel pã tăt i-ar băga la pușcărie, că așe barem nici pușcăriile n-ar fi așe goale cum îs în vreme noastră. Sîncer să fiu, io n-am adăugat nimica la o voarbă ca asta, dăurece habar n-am că în ce măsură-s pline uă goale pușcăriile în zilele noastre, așe că numa atîta i-am răspuns cum că cu adevărat ar merita ceva pedeapsă tăt cei ce nu cînstesc lejile scrisă și născrisă. Cu asta am și trecut noi la alte treburi.

Cînd îi apoi sara, lua-i în brîncă uișagu dîn ziua aceie, și ce dă Sfîntu, tumna d-o știre dăspră stare pușcăriilor dau cu uătii. În alte cazuri nu cred că u-aș fi citit scriere asta, dă' dăurece m-or vinit în minte voarbele lu' Petre, m-am pus la citite. Ce să vă spun? Am rămas mirat cînd am citit că în țară la noi întisorile în așe măsură-s dă pline, că amu dă doauă uări îs mai mult robii dîcît cîte locuri sînt în pușcării. Și că numărul celor osîndiți la întisoare dîn an în an crește cu cel pușin 18–20 dă mii, ceie ce însămnă că dacă așe or mere lucrurile și pã mai dăparte, astăz-mine statu a ajunge în situație că n-a mai pute da loc nici celor mai năcrutători lotri.

Și-ncă ceva ce am citit în scriere amintită: on ofițer cu rang mare – pã d-o parte numa-n glumă, pã dă altă parte și cumpănit – mai amintește aci cum că să ne gîndim numa că ce-ar fi dacă tăt vinovați și osîndiți ar onora leje și s-ar prezenta la pușcărie atunci cînd le-o vinit rîndu?! Îi voarbă că aproape jumătate dîn cii pedepsit cu întisoare, zîș și făcut, să ascund dîn fața judecății și a pușcării.

Adevate cii osîndiți la întisoare îs aîn ce în ce mai mult. Dîn asta treabă să înțălejem că și teluielile pușcăriilor cresc zî cu zî, bani aruncaț în vînt, în vreme ce șumele aște ar ave loc mult mai bun înt-o mulțime dă pãrț dîn viața noastră.

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Glume cu ardelenii

Doi ardeleni să întălesc în uliță. Unu-i tare amărît. Cînd îl vede celalalt, îl întreată:

– Dîrce iești așe dă amărît, măi Petrică?

– Da' cum n-o-i fi amărît cînd asară m-o murit on bou – îl lămurește ista.

– Eh, nu-ț fă tu dîn asta pre mare năcaz că așe ne-om duce noi unu dîpă altu – vine răspunsu și cu asta mărg în treaba lor.

– Ce ai în car, omule? – îl întreată la graniță vameșu pã on ardelean care o vrut să treacă cu căruța. Țăranu s-apropie dă urete vameșului și-i șoptește ceva.

– Mai tare! – strigă la iel vameșu.

Țăranu dîn nou s-apropie dă vameș și-i spune:

– Olea dă ovăz – d-amu și mai încet vorbește.

– Și dîrce spui asta numa-n șoaptă?

– D-apu ca nu cumva s-audă și caii...

Trii ardeleni stau dă voarbă:

– Ah, ah, ah! – suspină unu și tace.

Dîp-o jumătate dă ceas să șușcăiește și a doile:

– Of, of, of! – și tace.

Cînd mai trece on jumătate dă ceas, a triiele să hoscocoară la ii:

– No, dacă mai vorbiț dă politică io vă las aci!

Tenis

Corretja a trecut greu de Andrei Pavel

Între timp, tenismanul român a „fugit” să-și vadă copilul nou născut

După primele două seturi pierdute (6-7, 5-7) împotriva spaniolului Alex Corretja în sferturile de la Roland Garros, intervenind ploaia, meciul s-a întrerupt când Andrei Pavel juca tot mai bine. Cel mai valoros jucător român al momentului s-a folosit de pauza de ploaie, care a durat toată miercuria trecută.

Andrei Pavel a plecat în Germania pentru că acolo avea să se întâmple ceva

și mai emoționant. Când soția sa Simone i-a adus pe lume cel de-al doilea copil, Andrei Pavel se afla în drum spre Halle. „Pe Marius l-am văzut doar două ore. Are 51 centimetri și aproximativ 3,250 kilograme. A venit cu două săptămîni mai repede decît ne așteptam”, a spus Andrei. Cu autovehiculul personal a parcurs dus-întors 1.400 de kilometri. „Am condus cam

opt ore, fiindcă s-au produs trei accidente în fața mea: două în Franța și unul în Belgia. Vremea a fost foarte rea, vizibilitatea fiind redusă din cauza ploii”, a continuat el. Reîntors în Franța pentru a încheia partida din sferturi contra lui Alex Corretja, Andrei nu a zăbovit multă vreme pe terenul central, pierzînd setul restant cu 5-7 și întîlnirea: 6-7 (5), 5-7, 5-7.

T. Boca

Fotbal

www.hagi.ro

Gică Popescu, Bogdan Stelea, fostul arbitru Ion Crăciunescu și impresarul Victor Becali au participat, săptămîna trecută, la lansarea site-ului **www.hagi.ro**, dedicat fostului căpitan al echipei naționale.

Gheorghe Hagi s-a declarat foarte mulțumit de această inițiativă, considerînd că era momentul să aibă un site oficial. „Va exista o zi în fiecare lună în care voi răspunde la e-mail-urile fanilor. Cred că este foarte important că am un site în acest moment, după ce m-am retras din activitate”, a spus Hagi.

Unul dintre realizatorii site-ului, Florin Guruiță, a declarat că de fapt acest site există de trei ani, dar că el a fost îmbunătățit și relansat cu această ocazie. „Am făcut totul din plăcere. Vom avea o rubrică forum, unde Gică va putea dialoga cu fanii. De asemenea, fanii lui Hagi vor putea să își cumpere pentru început numai tricouri, dar sperăm să reușim să vindem și alte materiale sportive”, a adăugat Guruiță, care alături de Paul Axintescu și Dragoș Duță au construit acest site. Guruiță a adăugat că doriții se pot înscrie on-line

în fan-clubul Gheorghe Hagi și că luni au fost înregistrați 30 de noi membri. În plus, pagina de Internet pune la dispoziția suporterilor un scurt istoric despre cariera fotbalistică a lui Hagi, informații referitoare la numărul de goluri înscrise, la numărul de meciuri jucate, precum și cluburile pentru care a evoluat.

În ceea ce privește golurile prezentate pe acest site, Gică Hagi le apreciază în mod deosebit pe cele pe care le-a marcat în meciul cu Columbia la Cupa Mondială din 1994, și pe cel din meciul România-Norvegia, scor 2-2, din 1986. Fostul căpitan al echipei naționale a precizat că se simte mai apropiat

de golurile înscrise din afara careului.

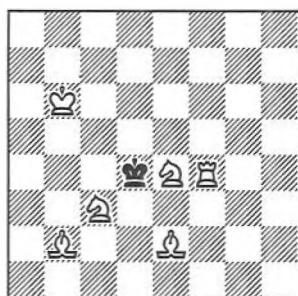
Hagi nu a dorit să ofere detalii referitoare la viitorul său ca antrenor. „În această vară sper să am un răspuns în acest sens, mă voi duce la cine mă dorește și la cine crede în mine”, a mai spus Hagi.

Fostul căpitan al reprezentativei României consideră că există la Cupa Mondială un grup de mai multe echipe care ar putea câștiga competiția. „Cred că, în cazul Franței, s-a observat ce mult contează lipsa numărului zece de pe teren (n.r. – Zinedine Zidane). Apreciez că Anglia a jucat foarte bine, iar Spania este o echipă omogenă. Favoritele mele sînt Anglia și Spania”, a spus Hagi.

Mediafax

SAH

Kunos Gábor

Mat în 2 mutări (A. H.)

Următoarele meciuri

15 iunie (sîmbătă)	
Chitighaz-Kamut	17.00
Dévaványa-Aletea	17.00
16 iunie (duminică)	
Micherechi-Szeghalom	17.00
Újkígyós-Bátania	17.00

Formula-1

Michael Schumacher a cîștigat Marele Premiu din Canada

lubitului sportului nu au timp nici să răsuflă: zilnic pot fi urmărite cel puțin trei meciuri de la Campionatul Mondial de Fotbal. Iar la sfîrșit de săptămîna, competițiile de Formula 1. Așa s-a întîmplat și în zilele trecute.

Pista de la Montreal se află pe o insulă artificială și are lungimea de 305,27 km, cursa fiind de 70 de runde. Traseul din Montreal este 60% șosea publică, fiind folosită în circulația zilnică. Ca atare, cursa de la Montreal se desfășoară pe un asfalt relativ murdar, prăfuit, cu unele curbe extraordinar de periculoase. După antrenamentul oficial de sîmbătă seara, piloții s-au aliniat la linia de start pentru Marele Premiu din Canada în felul următor: 1. Montoya, 2. M. Schumacher, 3. R. Barrichello, 4. K. Räikkönen, 5. R. Schumacher, 6. D. Coulthard.

În momentul startului, Montoya și-a păstrat primul loc, iar Barrichello l-a depășit pe coechipierul său M. Schumacher. Ceilalți piloți au rămas runde în șir pe poziția lor inițială. Încă în runda a 2-a, Barrichello a prins o poziție avantajoasă, de care s-a folosit, depășindu-l și pe Montoya. În runda a 8-a, Villeneuve, unicul pilot canadian a trebuit să termine întreținerea în urma unei defecțiuni la motor. În runda a 15-a, s-a defectat și motorul lui Montoya,

oprindu-se pe o porțiune deosebit de periculoasă a pistei, încît întreaga caravană de monstre a trebuit frînata prin mașina de siguranță. Montoya a putut relua cursa numai de pe locul 5. Între timp, tehnicienii de la BMW nu au putut alimenta cum se cuvine mașina lui Ralf Schumacher, încît acesta a pierdut clipe valoroase. Puțin mai tîrziu, continuă ghinionul lui Montoya: motorul i-a răși se îndărătnicește și pilotul e nevoit să părăsească pista de pe locul 3. Cu mașina lui excepțională, printr-o tactică bună și prin nenorocul rivalilor, Michael Schumacher a cîștigat și de această dată, contribuind la cea de-a 150-a victorie a scuderiei Ferrari.

Calificarea piloților:

1. M. Schumacher, cu viteză medie de 195,682 km/h, 2. D. Coulthard, 3. R. Barrichello, 4. K. Räikkönen, 5. Fisichella, 6. J. Trulli.

Tabela constructorilor:

1. Ferrari 86 puncte, 2. BMW 54, 3. Mercedes 33, 4. Renault 12, 5. Sauber 8, 6. Jordan 6.

Tabela piloților:

1. M. Schumacher 70 puncte, 2./3. Montoya și R. Schumacher cîte 27 puncte, 4. D. Coulthard 26 puncte, 5. R. Barrichello 16 puncte, 6. Button 8 puncte.

MIC

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal

Campionatul Județean, Bichiș, div. I.	
Körösladány-Micherechi	3-2
Bătania-Gyomaendrőd	2-1
Campionatul Județean, Bichiș, div. II.	
Aletea-Gádorós	2-2
Nagyszénás-Chitighaz	3-2
Campionat Județean, Bichiș, div. III.	
Csanádapáca-Leucușhaz	0-0

ROMÂNIA

TVR

Luni 17 iunie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.50 Știrile de sâmbătă asta (R) 8.20 Fotbal. Optimi de finală 10.30 Info Mondial 11.00 Lumea dansului (R) 12.00 Telescopedie (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.20 Fotbal. Optimi de finală 15.30 Cronica 16.30 Serial. Pasiuni 17.15 Fotbal (R) 19.00 Jurnal 19.40 Info Mondial 19.50 Iartă-mă! 20.50 Serial. Orașul îngerilor 21.45 Malvina urșianu, sau raportul omului cu istoria 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Clubul Cupei Mondiale 24.00 Fotbal (R) 1.35 Jurnal (R) 2.15 Info Mondial (R) 2.25 Iartă-mă! (R) 3.25 Malvina urșianu, sau raportul omului cu istoria (R) 4.10 Fotbal (R).

Marti 18 iunie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.30 Serial. Pasiuni (R) 8.20 Fotbal. Optimi de finală 10.30 Info Mondial 10.50 TVR Timișoara 11.50 Tezaur folcloric (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.20 Fotbal. Optimi de finală 15.30 Cronica 16.00 Dor 16.15 Serial. Pasiuni 17.00 Fotbal. Meciul zilei 19.00 Jurnal 19.40 Info Mondial 19.50 Film. Mesaj de la Holly 21.30 Amprente 21.45 Lumea dansului 22.45 Jurnalul de noapte 23.00 Clubul Cupei Mondiale 24.00 Fotbal (R) 1.35 Jurnal (R) 2.15 Info Mondial (R) 2.25 Film. Club La Bomba 3.55 Amprente (R) 4.10 Fotbal (R).

Miercuri 19 iunie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial. Pasiuni (R) 8.00 Film (R) 9.45 Amprente (R) 9.55 TVR Cluj 11.50 O vedetă populară (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 15.00 Panorama 16.00 Dor 16.15 Serial. Pasiuni 17.00 Fotbal. Meciul zilei 19.00 Jurnal 19.40 Info Mondial 19.50 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Năpasta de I.L. Caragiale 20.55 Cu ochii-n 4 21.50 Profesiuniști 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Clubul Cupei Mondiale 24.05 Bucuriile muzicii (R) 1.05 Jurnal (R) 1.45 Info Mondial (R) 2.55 Cu ochii-n 4 (R) 3.50 Profesiuniști (R) 4.50 Lumea dansului (R).

Joi 20 iunie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.15 Serial (R) Pasiuni 8.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Năpasta de I.L. Caragiale 9.00 Cu ochii-n 4 (R) 10.00 TVR Iași 12.00 Profesiuniști (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Malvina urșianu, sau raportul omului cu istoria (R) 14.15 Eveniment 15.00 Conviețuirii 15.30 Panorama 16.00 Dor 16.15 Serial. Pasiuni 17.00 Fotbal. Meciul zilei 19.00 Jurnal 19.40 Info Mondial 19.50 Film. Sacrificiul celorlalți 21.40 Reflecții rutiere 21.55 Istorie polemică 22.55 Jurnalul de noapte 23.00 Clubul Cupei Mondiale 24.10 Debut 50 plus (R) 1.10 Eveniment (R) 1.55 Jurnal (R) 2.35 Film. Companie proastă 4.05 Reflecții rutiere (R) 4.20 Oameni ca noi (R) 4.50 Istorie polemică (R).

Vineri 21 iunie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar 7.30 Serial. Pasiuni (R) 8.20 Fotbal. Sferturi de finală 10.30 Info Mondial 10.50 TVR Craiova 12.30 Ora G (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.20 Fotbal. Sferturi de finală 15.30 Tribuna Partidelor Parlamentare 16.00 Corect! 16.15 Serial. Pasiuni 17.00 Fotbal. Meciul zilei 18.40 România politică 19.00 Jurnal 19.40 Info Mondial 19.50 Ploaia de stele 21.20 Serial. Amy 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Suplimentul de vineri 22.50 Clubul Cupei Mondiale 24.00 Fotbal (R) 1.35 Jurnal (R) 2.15 Info Mondial (R) 2.25 Ploaia de stele (R) 3.55 Suplimentul de vineri (R) 4.15 Fotbal (R).

Sâmbătă 22 iunie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.50 Serial. Necazuri de pustoaică 8.20 Fotbal. Sferturi de finală 10.30 Info Mondial 10.50 O vedetă populară 11.15 Debut 50 plus 12.15 Formula 1. Marele premiu al Europei 13.15 Fotbal. Sferturi de finală 15.30 Ora G 16.00 Telescopedie 17.00 Fotbal. Meciul zilei 19.00 Jurnal 19.30 Info Mondial 19.40 Surprize, surprize... 22.10 Jurnal 22.25 Clubul Cupei Mondiale 24.00 Fotbal (R). 1.35 Jurnal (R) 2.05 Info Mondial (R) 2.15 Ora G (R) 2.45 Profesiuniști (R) 3.45 Corect (R) 4.00 Fotbal (R).

Duminică 23 iunie

6.00 Universal credinței 8.15 Desene animate 8.45 Grădinița de duminică 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Conferința de presă 12.55 Jurnalul de prânz 13.00 Spectacolul lumii 13.30 Info Mondial 14.00 Formula 1. Marele premiu al Europei 16.00 Bravo, Bravissimo! 17.00 Fotbal (R) 19.00 Jurnal 19.30 Info Mondial 19.40 Deștept și bogat 20.40 Știrile de sâmbătă asta 21.10 Film. Pețitorul 22.10 Jurnalul de noapte 23.00 Clubul Cupei Mondiale 24.05 Bravo, Bravissimo! 1.35 Jurnal (R) 2.05 Info Mondial (R) 2.15 Telescopedie (R) 3.15 Fotbal (R). 4.50 Deștept și bogat (R).

Luni 17 iunie

6.00 Ferma 7.00 Cafeaua de dimineață 8.05 Gata cu fumurile! 8.10 Diminețile unui bărbat cuminte 10.30 Prietenii lui Piticot (R) 11.20 Serial. Drumul spre Avonlea 12.20 Serial. Călătoria lui Allen Strange 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Cronici votive (R) 15.30 Oprirea obligatorie 15.00 Tonomatul DP 2 17.00 Documentar 17.30 Telegazeta 18.00 Serial. Anne, roșcata guralivă 19.00 Paleta 19.30 Sculpturi 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Teatrul Linc. Cenușăreasa 23.20 Știri 23.25 Sport plus 0.25 Documentar 1.10 Film (R). Ținta: președintele Statelor Unite 2.45 Serial (R). Zona crepusculară 3.10 Serial (R). Drumul spre Avonlea 4.10 Bărbați, la cratiță! (R) 5.15 TVM Mesager.

Marti 18 iunie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate (R) 8.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.20 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Călătoria lui Allen Strange 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Tribuna partidelor parlamentare 15.20 Călătorind prin țară 15.55 Gata cu fumurile! 16.00 Tonomatul DP 2. 17.00 Documentar 17.30 Telegazeta 17.55 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. Anne, roșcata guralivă 19.00 Marilyn în Manhattan 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Film. Pe malul stîng al Dunării albastre 22.20 Cauza și efectul 23.20 Știri 23.25 Marilyn în Manhattan (R) 0.20 Serial. Tată, am încurcat-o! 0.45 Alea cu Ghimpi (R) 1.00 Documentar (R) 1.25 Serial (R). Zona crepusculară 1.50 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 2.40 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.25 Film (R). Pe malul stîng al Dunării albastre 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 19 iunie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate (R) 8.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.20 Prietenii lui Piticot (R) 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Călătoria lui Allen Strange 12.45 Desene animate (R) 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Mit și istorie 15.20 Destine 16.00 Tonomatul DP 2. 17.00 Documentar 17.30 Telegazeta 17.55 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. Anne, roșcata guralivă 19.00 Autopsii 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Cinematograful de artă. Băiatul albastru 21.35 Club-Art 22.05 Clepsidra cu imagini 22.40 Autopsii (R) 23.35 Serial. Tată, am încurcat-o! 24.00 Mit și istorie (R) 0.30 Destine (R) 1.00 Documentar (R) 1.30 Serial (R). Zona crepusculară 2.00 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 2.50 Club-Art (R) 3.20 Serial (R). Drumul spre Avonlea 4.10 Cinematograful de artă. Băiatul albastru 5.15 TVM Mesager.

Joi 20 iunie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate 8.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.20 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 11.15 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Călătoria lui Allen Strange 12.45 Desene animate (R) 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Tribuna partidelor parlamentare 15.20 Afaceri la cheie 16.00 Tonomatul DP 2. 17.00 Documentar 17.30 Telegazeta 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. Anne, roșcata guralivă 19.00 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Timpul trecut 21.25 Film. Frumusețe blestemată 23.05 Documentar (R) 24.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 0.25 Afaceri la cheie (R) 1.00 Documentar (R) 1.25 Serial (R). Zona crepusculară 2.05 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 2.45 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.35 Film (R). Frumusețe blestemată 5.15 TVM Mesager.

Vineri 21 iunie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate 8.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.15 Prietenii lui Piticot (R) 11.10 Serial. Drumul spre Avonlea 12.00 Știri 12.10 Serial. Călătoria lui Allen Strange 12.45 Desene animate (R) 14.00 Știri 14.05 Televiziunea, dragostea mea! 15.05 Camera de gardă 16.35 E dreptul tău! 16.05 Primul pas 17.00 Documentar 17.30 Telegazeta 17.50 Gata cu fumurile! 18.00 Serial. Anne, roșcata guralivă 19.00 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 D'ale lui Mitică 21.30 Film. Virus ucigător 23.10 Știri 23.15 Remix 0.15 Timpul trecut (R) 1.05 Documentar (R) 1.30 Serial (R). Zona crepusculară 2.00 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 2.50 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.45 Club-Art (R) 4.15 D'ale lui Mitică (R) 5.15 TVM Mesager.

Sâmbătă 22 iunie

6.00 Călătorind prin țară 6.30 Camera de gardă (R) 7.15 Arta apărării 7.45 Film. Mici eroi 9.15 Serial. Flipper și Lopaka 9.45 Lumea lui Chiț-Chiț 10.30 Serial. Piatra magică 11.00 Arca lui Noe 11.30 Cronici votive 12.05 Gîndit în România 12.35 Comedia mută 13.05 Planeta singuratică 14.00 Știri 14.05 Bărbați, la cratiță! 15.40 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Viața la 15 ani 17.00 Știri 17.00 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.35 Serial. Familia și legea 18.25 Serial. Un bărbat de succes 18.55 Gata cu fumurile! 19.00 Volei. Preliminariile CE la volei feminin: România-Ungaria 20.35 Serial. Bine dragă! 21.00 Știri 21.05 Serial. Cel ales 21.55 Despre viață și sex 22.40 Party in the Park - concert II. 23.40 Film (R). Forțe distrugătoare 1.20 Serial (R). Familia și legea 2.05 Despre viață și sex (R) 2.50 Volei (R) 4.20 Serial (R). Andromeda 5.00 Serial (R). Un bărbat de succes 5.25 TVM Mesager.

Duminică 23 iunie

6.00 Gîndit în România (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Serial (R). Flipper și Lopaka 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. Flipper și Lopaka 11.10 Serial. Piatra magică 11.45 Serial. Wishbone 12.15 Paradisul de lîngă noi 12.45 Alea cu Ghimpi 13.05 Documentar 14.00 Știri 14.05 Charlie Chaplin. Comedia mută 14.40 Documentar 15.25 Videoclipuri 15.40 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Viața la 15 ani 17.00 Atlas 17.30 Știri 17.40 Serial. Familia și legea 18.30 Serial. Un bărbat de succes 19.00 Film. Scandalul 21.00 Serial. Bine dragă! 21.25 Știri 21.30 Film. Lovitură directă 23.05 Planeta singuratică (R) 24.00 Veni, Video, Vici! 0.15 Serial (R). Bine dragă! 1.05 Serial (R). Familia și legea 1.50 Fețe 2.00 Serial (R). Cel ales 2.45 Charlie Chaplin 3.15 Party in the Park (R) 4.20 Serial (R). Andromeda 5.00 Serial (R). Un bărbat de succes 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

17 Iunie, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

18 Iunie, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 Iunie, MIERCURI (redactor: Monica Rocsin)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport - rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 Iunie, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” - emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămînii de Edda Ilyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 Iunie, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foaia românească” 11.55: Avangarda „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul Vîrșnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 Iunie, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 15.00: Party Time - magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

23 Iunie, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40-15.30: Retrospectiva săptămînii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

20 iunie 2002 (m2 ora 13.30)

Reluare: 22 iunie 2002 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

Emisiunea românească televizată va relata pe larg despre conferința organizată la Giula despre învățămîntul românesc din Ungaria. La manifestarea organizată de Ministerul Informațiilor Publice din România a participat și Ecaterina Andronescu, ministrul educației și cercetării de la București. Apoi vom relata despre tradiționalul concurs sportiv „Cupa Prieteniei”, la care au luat parte în jur de 400 de copii de la școlile românești din Ungaria.

Realizator: Aurel Becan

PROGRAMUL TVR TIMISOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 17 iunie 2002

17.00-17.20 Știri regionale 17.20-17.30 Campionatul Mondial de Fotbal 17.30-18.30 Teledifuzia 18.30-19.00 Români de lîngă noi.

Marti, 18 iunie 2002

17.00-17.20 Știri regionale 17.20-17.30 Campionatul Mondial de Fotbal 17.30-18.40 Dilemele culturii 18.40-19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 19 iunie 2002

17.00-17.20 Știri regionale 17.20-17.30 Campionatul Mondial de Fotbal 17.30-18.00 Rural XXI 18.00-18.40 Muzică populară 18.40-19.00 Banatica (emisiune în limba maghiară).

Joi, 20 iunie 2002

17.00-17.20 Știri regionale 17.20-17.30 Campionatul Mondial de Fotbal 17.30-18.00 Economia încotro? 18.00-18.40 Lege pentru toți 18.40-19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 21 iunie 2002

17.00-17.20 Știri regionale 17.20-17.30 Campionatul Mondial de Fotbal 17.30-18.00 Pe fază 18.00-19.00 Clubul de vineri (Dedicăți muzicale).

Sâmbătă, 22 iunie 2002

17.00-17.15 Știri regionale 17.15-18.15 Gratzky Informator - revista presei săptămîniale 18.15-18.30 Trasee băntăne 18.30-19.00 TVR Internațional.

Duminică, 23 iunie 2002

17.00-18.00 Din aproape în aproape 18.00-19.00 Debut 50 plus.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rr.ro

e-mail: ro@rr.ro

Tel./fax: 00401-3142118

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

- muzică - știri locale și BBC - emisiuni

pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45

SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sîmbătă: 18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

Cu membri cercului de română la casa-muzeu din Chitighaz

În aceste zile, mii și mii de elevi, proaspeții absolvenți ai școlilor generale își iau rămas bun de la școală și profesori, încheindu-se o importantă etapă din viața lor: acum se termină faza învățământului obligatoriu. Dar, în același timp, iau sfârșit și anii copilăriei senine, urmînd adolescența, altă etapă frumoasă, dar cu mai mare răspundere. De acum încolo, fiecare absolvent va continua un alt drum, orientîndu-se

du-se fie spre licee teoretice sau de specialitate, fie spre școli profesionale sau tehnice. Cei opt ani de școală generală rămîn totuși ani decisivi în formarea fiecărui om, ani care vor lăsa amintiri de neuitat și cunoștințe de neșters pentru fiecare individ al societății.

Mai jos publicăm cuvintele cu care doamna profesoară **Maria Sarca Zombai**, diriginta din Chitighaz își ia rămas bun de la elevii ei.

*Rămas bun,
dragii mei copii!*

În fiecare an, în luna iunie, se desfășoară serbarea de rămas bun a absolvenților. Așa se întîmplă din an în an, de la școală la școală. Și așa se întîmplă și la Școala românească din Chitighaz. Această zi diferă de toate celelalte zile ale anului școlar, fiindcă acum voi, absolvenții, stați în centrul atenției. Această zi se înscrie cu litere mari în cartea vieții fiecărui om, fiindcă prin acest moment festiv impresionant se termină ceva: ceva frumos, unic, de neuitat în viața voastră.

Acum se termină cei opt ani petrecuți împreună, cînd dintr-o clasă de elevi ați devenit adevărați colegi de clasă, buni camarazi, prieteni.

Cu traista pe umeri, cu ochii strălucind de lacrimi, acum vă aliniați pentru ultima oară în fața celor care au venit să vă sărbătorească: părinții, rudele, profesorii, colegii de școală. Cîntînd tradiționalele cîntece de adio, vă dați seama că acum s-au încheiat cei opt ani de școală românească, care v-a fost prima școală, adevărată „alma mater”. Sufletele voastre vor fi pătrunse de tristețe, cu părere de rău după școală și elevi, de care se leagă atîtea amintiri frumoase, de neuitat.

tele voastre vor fi pătrunse de tristețe, cu părere de rău după școală și elevi, de care se leagă atîtea amintiri frumoase, de neuitat.

Mulțumiți-le părinților grija, osteneala, mîngîierea nemărginită. Mulțumiți-le și profesoarelor pentru educația și instruirea primită în anii de școală. Cuvintele înțelepte, încurajatoare, primite din partea profesorilor vor însemna un sprijin sufletesc de nădejde. Profesorii au făcut totul cu multă străduință și însuflețire spre binele vostru, ca voi să îndrăgiți limba maternă și să vă îmbogățiți bagajul de cunoștințe. Să nu uitați cei patru ani petrecuți împreună cu diriginta voastră. Cu multă însuflețire și perseverență v-am educat, v-am predat cunoștințe, v-am învățat spre bine, avem multe amintiri comune.

M-am străduit să făuresc o comunitate unitară, unită, cît se poate de bună. Timpul a dovedit că țineți unii la alții, fără invidie, fără prejudecăți, simțindu-vă bine împreună în clasă, la școală. În timpul celor pa-

tru ani am organizat multe acțiuni comune, am participat la diferite întruniri, întreceri, activități extrașcolare, concursuri de recitare, de povești, la competiția „Tezaur românesc”. În cadrul cercului de specialitate am culegerat prin folclorul, istoria, etnografia românilor din Chitighaz. V-am educat într-un sănătos spirit de patriotism local, ca să păstrați și să prețuiți pentru întreaga voastră viață dănilile și tradițiile străbunilor. Fiecare dintre voi și-a ales de pe acum o altă școală nouă, unde își va continua studiile. Vă împrăștiati cu toții, care încotro, vă îndepărtați de locul natal, de mediul în care v-ați petrecut anii cei mai frumoși ai copilăriei. Această despărțire se prezintă ca un proces firesc, fiindcă de acum încolo veți învăța în școli medii, la Giula sau Bichișciaba. Timpul petrecut de parte de casa părintească va tot crește, devenind o stare permanentă în viitor, fiindcă satul natal nu va putea asigura existență pentru fiecare dintre voi, corespunzător profesiei alese. Pe mulți dintre voi vă va atrage viața de la oraș.

Dragii mei, eu vă sfătuiesc să nu întrerupeți nicio-

*Păstrarea tradițiilor
„cu turca”*

dată legătura cu locul natal, cu Chitighazul, fiindcă aici sînt rădăcinile voastre, aici sînteți mereu așteptați cu drag. Să nu uitați școala, casa părintească, limba voastră maternă. Cultivați limba înaintașilor, transmiteți-o și pe mai departe, după cuvintele poetului V. Alecsandri:

„Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită de a fi păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc.”

Dragi copii, în încheiere vă zic la revedere, numai bine, sănătate, succes și împlinirea viselor voastre.

Adio, bun rămas, dragii mei.

Maria Sarca Zombai
diriginta clasei a 8-a, Chitighaz

Serbarea de „Ziua mamei”

Cu un an în urmă, la serbarea de rămas bun a celor mai mari decît noi

Jocul de-a purecile

**FOAIA
românească**
14 Iunie 2002
www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.